

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”
"Co-financed by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland"

BIULETYN INFORMACYJNY 1988

**POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA**

3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 398-6978

BIULETYN INFORMACYJNY

1988

REDAKCJA
Józef Lityński i Anna Lubicz-Żuba
POLSKI INSTYTUT NAUKOWY I BIBLIOTEKA POLSKA
3479 Peel Street
Montréal, PQ., H3A 1W7
tel.(514) 398 6978

SŁOWO OD REDAKCJI

Zespół Redakcyjny dziękuje wszystkim Członkom Instytutu za nadesłanie materiałów dotyczących działalności naukowej, zawodowej i społecznej w roku akademickim 1987/1988.

Zainteresowanie tą rubryką pozwala nam sądzić, że jest ona pożyteczna i umożliwia lepsze poznanie różnorodnej działalności Członków naszego Instytutu.

Redakcja Biuletynu chętnie przyjmuje wszelkie uwagi dotyczące tej publikacji. Propozycje i sugestie będą uważnie rozpatrzone przy opracowaniu następnego rocznika.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ŻYCHY WSZYSTKIM CZŁONKOM WIELU SUKCESÓW I POMYŚLNOŚCI W NADCHODZĄCYM ROKU AKADEMICKIM.

S P I S T R E Ś C I

SŁOWO OD REDAKCJI

Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w roku akademickim 1987/1988	5
Działalność Biblioteki Polskiej w Montrealu w roku akademickim 1987/1988	8
Lista odczytów zorganizowanych przez P.I.N.K w sezonie 1987/1988	11
Działalność naukowa, zawodowa i społeczna naszych członków w roku akademickim 1987/1988	14
Nowi członkowie	32
Józef Lityński: WZROST ŚWIADOMOŚCI NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ W KRAJU	33
Anna Lubicz-Łuba: JEDNOWYMIAROWY RYWAŁ (Rozmowa z prof. Zbigniewem Drzezińskim).	30
Lista ofiarodawców	41
Activities of the Polish Institute during the academic year 1987/1988. Summary	44
Activities of the Polish Library during the academic year 1987/1988. Summary	46
Les activités de l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada pour l'année 1987/1988. Résumé . . .	48
Les activités de la Bibliothèque Polonaise en 1987/1988. Résumé	50
Wspomnienie pśmiertne o Henryku Szeryngu	52.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W KANADZIE
W ROKU AKADEMICKIM 1987/1988

Podobnie jak w roku ubiegłym gros starań Instytutu skierowano na kolejną akcję na rzecz pomocy Bibliotece Polskiej. Rezultaty kampanii zbiórkowej wypadły zadawalająco i pozwoliły na pokrycie strat finansowych, jakie poniósł Instytut w latach deficytowych. Ze względu na zmniejszenie subwencji rządowych Biblioteka jest w coraz większym stopniu uzależniona od polskiej społeczności w Kanadzie. Istnieje zatem konieczność corocznego powtarzania naszej akcji, aby zapewnić Bibliotece dalszą stałą egzystencję.

Drugi nurt działań Instytutu dotyczył rozszerzenia i zacieśnienia kontaktów z Krajem, głównie z przedstawicielami świata nauki, przede wszystkim z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych, ponieważ dyscypliny te są wciąż niestety poddawane bardzo ścisłej kontroli i nie mają szansy prawidłowego rozwoju w Kraju. W obliczu tej sytuacji Instytut pragnie dać możliwość swobodnego wypowiadania poglądów tym polskim naukowcom, których odważna i bezkompromisowa postawa uniemożliwia wystąpienia czy publikacje w kraju. W roku 1987/1988 z tej grupy twórców znaleźli się m.in. Lothar Herbst współczesny poeta i krytyk, wykładowca Uniwersytetu Wrocławskiego, autor tekstów w prasie podziemnej w Polsce; Maciej Iłowiecki, jeden z popularniejszych niezależnych dziennikarzy w kraju, wiceprezes Stowarzyszenia Dziennikarzy w czasach Solidarności. Znakomite ich odczyty i raporty spotkały się z wielką aprobatą w wielu miastach Kanady i Stanów Zjednoczonych.

W ubiegłym roku Instytut gościł również kilku znanych działaczy opozycji demokratycznej w Polsce m.in. Romualda Szeremietiewa i Wojciecha Ziemińskiego.

P.I.N.K. zorganizował też spotkania z wybitnymi przedstawicielami Kościoła, takimi jak: ks. prof. Janusz Pasierb, ks. prof. Józef Życiński, czy ks. bp. Piotr Hempterek, rektor KUL u, którzy reprezentują kierunek niezależnej myśli filozoficznej i społecznej Kościoła w Polsce.

Dużym wydarzeniem w życiu Instytutu była wizyta premiera Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie profesora Edwarda Szczepanika, który mówił o pracach Rządu, w tym m.in. o przygotowaniach do II Kongresu Kultury Polskiej na Obczyźnie.

Główna tematyka odczytów P.I.N u w roku 1987/88 dotyczyła współczesnej rzeczywistości w Polsce. Prof. T. Kowalik, znany polski ekonomista, doradca Solidarności dokonał oceny sytuacji polityczno-gospodarczej kraju, a A. Smolar, redaktor Aneksu omówił rolę opozycji w Polsce po stanie wojennym.

Kontynuowany był też cykl wykładów z najnowszej historii Polski, prowadzony przez prof. J. Lityńskiego, który omówił wydarzenia jesieni 56 roku i rolę powstania

styczniowego w dziejach Polski.

Instytut zorganizował też kilka spotkań dotyczących współpracy Polski z narodami okupowanymi przez Rosję Sowiecką. Kwestię zbliżenia polsko-ukraińskiego, przedstawił prof. Rudnyckij, premier Rządu Wolnej Ukrainy.

Poza odczytami i spotkaniami Instytut zorganizował dwie wystawy malarskie i jedną wystawę fotograficzną.

W ubiegłym roku przy Instytucie został założony dyskusyjny Klub Video, który pozwala na wyświetlanie filmów dotyczących historii Polski oraz aktualnych wydarzeń w kraju. Działalność ta została umożliwiona dzięki zakupowi telewizora i sprzętu video z funduszy specjalnie na ten cel ofiarowanych przez prof. J. Lityńskiego i p. J. Gonerko.

Rozpoczęta została również akcja pomocy niezależnej kulturze polskiej, w ramach której wysłano do kraju pierwsze 200 dolarów. Tą drogą zwracamy się do naszych członków z prośbą o finansowe poparcie tej akcji.

Oddział w Ottawie stale współpracuje z Zarządem Instytutu: prof. A. Ruszkowski, wiceprezes P.I.N. i prof. J. Łukasiewicz, członek Zarządu aktywnie uczestniczyli w pracach Instytutu.

Koło Ottawskie zorganizowało 7 odczytów o bardzo różnorodnej tematyce. Obok ogólnej rzeczywistości politycznej i gospodarczej kraju omówiona była sztuka i kultura, a także sztuka Etiopii i kultura Chin oraz technika u progu XXI wieku.

Oddział w Ottawie ściśle współpracuje z Kongresem Polonii Kanadyjskiej Okręg Ottawaprowadząc nadal poprzez swego delegata dra A. Makomaskiego akcję przeciwdziałania propagandzie antypolskiej w środkach masowego przekazu.

Poza Kongresem Oddział Ottawski współpracował z Północno-Amerykańskim Studium Spraw Polskich i Stowarzyszeniem Techników Polskich.

Prezes Koła Ottawskiego prof. A. Ruszkowski, specjalista od środków komunikacji społecznej został szczególnie uhonorowany przez Uniwersytet Ottawski - jedna z sal wykładowych Multi-Media Room została nazwana jego imieniem, jako inicjatora programu studiów w tej dziedzinie.

Koło w Toronto, którego prezesem jest prof. I. Grabowska w sezonie 1987/88 zorganizowało odczyt dra Andrzeja Jaroszyńskiego, dyrektora Szkoły Letniej KUL-u. Koło nie jest w stanie prowadzić akcji odczytowej ze względu na brak stałego lokalu. Obecnie Oddział w Toronto przygotowuje do druku drugi tom książki „Essays in Polish History and Culture”. Prace do druku nadesłali już prof. Matejko z Edmontonu i prof. Terlecki z Londynu. W tomie zamieszczone będą również artykuły prof. J. Lityńskiego, prof. A. Gelli i prof. Beavois z Lille. Redakcja książki zwraca się z gorącą prośbą do członków Instytutu o nadsyłanie prac z dziedziny historii, socjologii i nauk politycz-

nych XX wieku. Pierwszy tom książki dzięki pomocy p.Z.Czudeca został szybko sprzedany w ilości 500 egzemplarzy, przy czym 100 egz. zostało wysłanych bezpłatnie do polskich bibliotek na całym świecie. Było to możliwe dzięki donacji Fundacji Milenium Fundacji A.Mickiewicza i Klubu im.M.Curie Skłodowskiej.

Polski Instytut Naukowy w Kanadzie stale współpracuje z Kongresem Polonii Kana-
dyjskiej.Poza bieżącymi akcjami dwóch członków Zarządu P.I.N-u uczestniczyło w pracach Komisji do Spraw Telewizji przy KPK-Que.

Polski Instytut Naukowy kontynuuje stałą tradycję współpracy z podobnymi placów-
kami naukowymi i kulturalnymi w świecie m.in.P.I.N-em w Nowym Jorku, POSKiem w Londynie,
Instytutami J.Piłsudskiego w Londynie i w Nowym Jorku, Towarzystwem Historyczno-Literackim
w Paryżu.Towarzystwem Historycznym w Rzymie. Współpraca ta oparta jest na wymianie pu-
blikacji i kontaktach osobistych naszych członków.

Instytut z żalem powiadamia o odejściu z naszego grona wybitnego polskiego skrzyp-
ka Henryka Szerynga, honorowego członka P.I.N-u. Henryk Szeryng zmarł 3 marca 1988 roku.

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI POLSKIEJ W MONTREALU
W ROKU AKADEMICKIM 1987/1988

Rok akademicki 1987/88 upłynął dla Instytutu i Biblioteki pod znakiem kontynuacji akcji na rzecz pomocy Bibliotece Polskiej. Druga kampania zbiórkowa, jaką rozpoczęliśmy jesienią 1987 r. przyniosła bardzo dobre rezultaty. Zebrano do chwili obecnej ponad \$21,000, co pozwoliło na wyrównanie strat, jakie mieliśmy w latach deficytowych. Wszystkim naszym ofiarodawcom składamy bardzo gorące podziękowanie. (Vide lista ofiarodawców str.41).

Księgozbiór Biblioteki systematycznie ulega zwiększeniu. Mimo skromnych funduszy na zakup książek i czasopism w ubiegłym roku wydatkowano \$3,500 dol.

Obok zakupów kolekcja Biblioteki powiększa się dzięki darom osób prywatnych. Nie sposób wymienić wszystkich naszych ofiarodawców książek, pragniemy jednak zaakcentować ważniejsze dary: p. Edwarda Kemnitza w postaci unikalnego reprintu atlasu angielskiego, poświęconego Polsce z roku 1680; dar ponad stu książek od pp. Olgi i Ludwika Grabowskich; dar prof. A. Ruszkowskiego; księgozbiór śp. Wandy Szczawinskiej; dar p. Jana Wawrzków - cenne wydanie Konstytucji 3-go Maja 1791 r; wydawnictwa KUL'u ofiarowane przez p. W. Zawadzińskiego.

Księgozbiór Biblioteki wzbogaca się również dzięki egzemplarzom okazowym, otrzymywanym od wydawców i autorów. Niektóre z nich jak Polska Fundacja Kultu-ralna w Londynie, Instytut Literacki w Paryżu i Znak w Krakowie uzyskujemy poprzez osobiste kontakty kustosa Biblioteki, p. W. Stachewicz.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy do inwentarza wpisano 1,080 pozycji i obecnie księgozbiór Biblioteki liczy ok. 35,000 tomów.

Bibliotece wciąż przybywa nowych czytelników. W roku 1987/88 zapisały się 152 osoby. Zainteresowanie Biblioteką stale wzrasta, przede wszystkim na skutek szerokiej akcji na rzecz pomocy Bibliotece, a także dzięki informacjom radiowym, prasowym, oraz różnym ogłoszeniom. Otwarcie wypożyczalni od jesieni 1987 r. w sobotę przysporzyło również nowych czytelników. Rekrutują się oni głównie z najnowszej fali emigracyjnej; dla wielu z nich jest to pierwszy nieskrępowany dostęp do polskiej książki wolnej od reżymowej cenzury.

Czytelnicy mogą wypożyczać nie tylko książki, ale i inne materiały jak prezerwatywy, kasety magnetofonowe z odczytami PIN-u, kasety Videokontaktu oraz od niedawna książki nagrane na taśmę magnetofonową. Ogółem z wypożyczalni skorzystało 2,657 osób, które wypożyczyły 13,544 egzemplarze książek.

W r. 1987 odnowiono i lepiej zagospodarowano czytelnię, uatrakcyjnijając ją dla czytelników. Biblioteka wciąż jednak nie posiada dostatecznej ilości pomieszczeń i mimo nowych regałów bibliotecznych, które przysporzyły 50 metrów bieżących powierzchni użytkowej półek, wciąż nam brakuje miejsca na książki.

Formą zbliżenia najmłodszych do Biblioteki były spotkania z uczniami Polskich Szkół Sobotnich połączone ze zwiedzaniem Biblioteki. Wykład z historii Polski dla młodzieży przedstawił Prof. J. Lityński. Zaprezentowano też projekcję prezrocy o kulturze i malarstwie polskim na przestrzeni dziejów.

Katalog Biblioteki Polskiej w Montrealu jest częścią katalogu Biblioteki Narodowej w Ottawie, w związku z tym przygotowano do wysłania ok. 320 kart katalogowych.

Biblioteka, jak co roku, uczestniczyła w Stałej Konferencji Muzeów i Bibliotek na Zachodzie, która odbyła się w ubiegłym roku we wrześniu w Solurze. Materiały na tą konferencję przygotowała Anna Lubicz-Luba, a przedstawicielem naszym był prof. Jerzy Mond.

Ważnym elementem działalności Biblioteki był dalszy rozwój współpracy i wymiany z innymi placówkami naukowymi w świecie: z Biblioteką Polską w Londynie, Instytutem Piłsudskiego w New Yorku, Instytutem Hoovera w Kalifornii i P.I.N'em w New Yorku. Biblioteka utrzymuje też kontakty z bibliotekami uniwersyteckimi w Kraju: z Biblioteką Uniwersytecką we Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku, z Biblioteką Narodową w Warszawie i Biblioteką Zamku Królewskiego. Współpraca ta polega na wymianie informacji, wypożyczaniu międzybibliotecznym i wymianie książek.

Selekcją materiału, katalogowaniem i udzielaniem informacji bibliotecznych, sporządzaniem kwerend zajmuje się bibliotekarz Stefan Władysiuk przy pomocy bibliotekarki p. Zofii Bogdańskiej. Wpływające nowości katalogowane są na bieżąco. Łącznie skatalogowano 987 książek.

W listopadzie 1987 tradycyjnym zwyczajem Biblioteka brała udział w Kiermaszu zorganizowanym przez Komitet Pomocy Dzieciom Polskim. Ze sprzedaży książek uzyskano sumę \$1,000. Również po raz pierwszy od lat Biblioteka Polska brała udział w kiermaszu Stowarzyszenia Polskiego w Montrealu w marcu 1988. Udział Biblioteki miał też charakter propagowania naszej placówki wśród Polonii, dla pozyskania nowych czytelników.

Działalność Biblioteki jest możliwa dzięki ofiarnej i bezinteresownej pracy szeregu osób, które poświęcają wiele czasu i serca aby zapewnić jej dalszy rozwój. Wypożyczalnia opiera się na ofiarnej pracy pań: A. Barygi, I. Pieniążek, W. Poznanskiej, A. Pronaszko, I. Stefanickiej, M. Wilimowskiej i innych wolontariuszek. Prowadzenie księgi inwentarzowej, włączanie kart katalogowych, oprawa

i okładanie książek (obłożono we własnym zakresie 1,050 książek), zbieranie wycinków prasowych, akcja zbiorowa na Bibliotekę to domena pań: M. Brzeskiej, A. Czerwinskiej, H. Gonerko, O. Grabowskiej, Ł. Król-Dziedzic, J. Jaworskiej, i J. Kędzierskiej. Przy ich pomocy włączono do katalogu 3,100 kart katalogowych, włączono do tzw. "shelf list" 978 kart akcesyjnych. O estetykę Biblioteki dba z wielkim pietyzmem p. T. Brodowska. Dr Olga Krzyczkowska, wieloletni honorowy pracownik biblioteki, w dalszym ciągu służy swymi radami, pomagając szczególnie w zakresie zakupu książek. Słowa podziękowania należą się także dyrektorowi Stacji CFMB, A. Milewczukowi za umożliwienie nadania w programie "Polskiej Fali" komunikatów Biblioteki, i red. M. Sangowiczowi za gorące słowa apelu o pomoc dla naszej placówki.

Wszystkim naszym wolontariuszom składamy tą drogą serdeczne podziękowania. Składamy wyrazy wdzięczności wielu innym osobom, organizacjom i naszym sympatykom dzięki pomocy, których nasza placówka może się w sposób stały rozwijać.

Z nowości wydawniczych, cieszących się dużą popularnością polecamy:

Kazimierz Brandys: "Miesiące 1985-87", Paryż, 1987.
Norman Davies: "Histoire de la Pologne", Paris, 1986.
Zbigniew Brzezinski: "Plan Gry", New York, 1987.
Józef Mackiewicz: "Fakty, Przyroda, Ludzie", Londyn 1984.
Andrzej Nagórski: "Przymusowe Pożegnanie", New York, 1987.
Prace Kongresu Kultury Polskiej I, II, III, Londyn, 1986.
Julian Siedlecki: "Losy Polaków w ZSRR w latach 1939-1986", Londyn, 1987.
Wanda Stachiewicz: "Journey Through History Memoirs", Toronto, 1987.
Lech Wałęsa: "A Way of Hope", New York, 1987.

Wypożyczalnia Biblioteki otwarta jest dla publiczności 3 razy w tygodniu w:
poniedziałki od 10-tej do 20-tej
Czwartki od 16-tej do 20-tej
Soboty od 14-tej do 18-tej
Czytelnia i serwis informacyjny czynne codziennie, z wyjątkiem niedziel,
od 10-tej do 17-tej.

LISTA ODCZYTÓW ZORGANIZOWANYCH PRZEZ P.I.N.K.
W SEZONIE 1987/1988.

MONTREAL

1. 19.10.1987. Odczyt dr Andrzeja Zajączkowskiego, profesora socjologii Uniwersytetu Warszawskiego pt. "Wschód i Zachód Europy".
2. 29.10.1987. Odczyt prof. dr Andrzeja Tymowskiego pt. "Dylematy polityki społecznej we współczesnej Polsce".
3. 31.10.1987 Odczyt Prof. Józefa Lityńskiego pt. "Październik 1956" z cyklu najnowszej historii Polski (18-ty).
4. 17.11.1987. Lecture "Shared Destiny: Czechoslovak Polish relations, 1945-1987" by Dr. Mojmir Povolny. Organizowany wspólnie z the Czechoslovak Association of Canada i the Inst. of Central European Studies.
5. 20.11.1987. Odczyt mgr. Jana Zamoyskiego pt. "Zabytki Zamościa i ich odbudowa".
6. 23.11.1987. Odczyt działacza niepodległościowego Romualda Szeremietiewa pt. "Polska Walcząca dzisiaj", organizowany wspólnie z Grupą Działania NSZZ "Solidarność" i "Pomostem".
7. 26.11.1987. Odczyt mgr. Jana Zamoyskiego pt. "Sprawa polska w Traktacie Wersalskim 1919".
8. 8.12.1987. Odczyt R. Szeremietiewa pt. "Walka o Polskę dzisiaj - taktyka i strategia".
9. 9.12.1987. Odczyt Ks. Prof. Józefa Życińskiego pt. "Rola Kościoła w obecnej kulturze polskiej".
10. 15.12.1987 Odczyt ks.dr. Jana Chrapka pt. "Czy film może przekazać przesłanie religijne".
11. 14. 1.1988. Odczyt p. Jerzego Gonerko pt. "Polityka amerykańska 'step by step' wobec Polski".
12. 22. 1.1988. Odczyt Prof. Józefa Lityńskiego pt. "W 125-tą rocznicę Powstania Styczniowego", z serii wykładów z historii Polski.
13. 28. 1.1988. Odczyt dr Lothara Herbsta pt. "Niezależna kultura w Polsce".
14. 10. 2.1988. Odczyt redaktora Macieja Iłowieckiego pt. "Portrety Polaków drugiej połowy lat osiemdziesiątych - podziały polskie".
15. 26. 2.1988. Odczyt red. Wojciecha Ziembinskiego pt. "O Polskę Jutra: zadania Ruchu Niepodległościowego", łącznie z grupą NSZZ "Solidarność" i "Pomostem".
16. 3. 3.1988. Odczyt Prof. Tadeusza Kowalika pt. "Crucial reform of real socialism", wspólnie z departamentem Ekonomii Uniwersytetu McGill.

17. 4. 3.1988. Odczyt Prof. Tadeusza Kowalika pt. "Gospodarka i polityka w PRL w 7 lat po sierpniu".
 18. 10. 3.1988. Odczyt red. Aleksandra Smolara pt. "Opozycja w Polsce po 13.12.1981".
 19. 15. 3.1988. Odczyt Prof. Jaroslava B. Rudnyckij pt. "The baptism of St. Volodymyr in Ukrainian and Czech Literature", łącznie z the Ukrainian Academy of Arts and Sciences Mohylo Mazepiana i the Institute of Central European Studies.
 20. 18. 3.1988. Odczyt Premiera RP na Uchodźstwie, Prof. Edwarda Szczepanika pt. "Działalność Rządu RP, ze szczególnym uwzględnieniem przygotowań do Kongresu Kultury Polskiej".
-
10. 1.1988. Koncert najpiękniejszych kolęd z całego świata w wykonaniu zespołu L'Ensemble International de Montréal.
- Spotkania specjalne:
2. 9.1987. Spotkanie z Ks. Januszem Pasierbem, papieskim konsultantem do filmu "Przed Sklepem Jubilera".
 - 2.10.1987. Spotkanie z biskupem Lubelskim Piotrem Hemperkiem, rektorem Uniwersytetu Lubelskiego.
 - 25.10.1987. Spotkanie redakcyjne "Głosu Polskiego" z montrealskimi czytelnikami pisma, przy udziale Edwarda Zymana, redaktora naczelnego; Jacka Ratajczaka, dyr. administracyjno-handlowego. Kiermasz nowości wydawniczych.
 - 13.12.1987. Panel dyskusyjny "Elementy etyczne w Ruchu Solidarności" z udziałem: Ks.Prof. Józefa Życińskiego, Prof. A. Kawczaka, Prof. Józefa Lityńskiego.
 6. 3.1988. Spotkanie z aktorem Leszkiem Mikołajczykiem i pokaz fragmentów z jego ról filmowych.
- Spotkania Dyskusyjnego Klubu Video:
- 15.11.1987. Wyświetlenie kasety Videokontaktu pt. "Józef Piłsudski", dyskusja pod przewodnictwem Prof. Józefa Lityńskiego.
 - 12.12.1987. Film i dyskusja "Naród oskarża - Kalendarz Wojny".
 16. 1.1988. Wyświetlenie kasety Videokontaktu pt. "Generał Anders i II Korpus".
 13. 2.1988. Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Video i projekcja nagrań kaset z drugiego obiegu.

Wystawy malarskie i inne:

- 1-5. 9.1987. Wystawa fotografii o Papieżu Tadeuszu Sobieraja pt. "Pielgrzym Miłości".
15-31.10.87. Wystawa obrazów Anny Batko.
9-30. 4.88. Wystawa obrazów Zdzisławy Barskiej.

OTTAWA

1. 22. 9.1987. Odczyt Ks. dr Janusza Pasierba pt. "Kościoł a kultura w Polsce"
2. 27.10.1987. Odczyt Prof. Jerzego Wojciechowskiego pt. "Polska widziana z Waszyngtonu: analiza raportu".
3. 8.12.1987. Odczyt Prof. Stanisława Chojnackiego pt. "Sztuka Chrześcijańska Etiopii".
4. 19. 1.1988. Odczyt Prof. Adama Podgóreckiego pt. "Wrażenia z pobytu w Chinach".
5. 16. 2.1988. Odczyt dr Andrzeja Kosteckiego pt. "Wino w kulturze i w sub-kulturze".
6. 18. 3.1988. Odczyt Prof. Kazimierza Brauna pt. "Teatr polski w okresach kryzysów - Wczoraj i dziś", zorganizowany przy współpracy Klubu Teatralnego w Ottawie.
7. 22. 3.1988. Odczyt Prof. Jerzego Sasiadka pt. "Robotyka nadzieją przyszłości" (Czy maszyna może zastąpić człowieka?)

Spotkania specjalne

Dn. 6.8.1987 - spotkanie z delegacją polską na Kongres International Quarterly Association.
Dn.13.8.1987 - spotkanie z ks. biskupem P. Hemperkiem, rektorem KUL-u.
Oddział zorganizował w imieniu Kongresu Polonii Kanadyjskiej Akademię Listopadową w Domu Polskim dn. 15.11.1987 r. Głównym mówcą był członek Oddziału, dr Andrzej Garlicki.

TORONTO

Koło w Toronto zorganizowało odczyt dra Andrzeja Jaroszyńskiego dyrektora Szkoły Letniej KUL-u.

Oddział przygotowuje obecnie II tom książki, Essays in Polish History and Culture.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA, ZAWODOWA I SPOŁECZNA NASZYCH CZŁONKÓW
W ROKU AKADEMICKIM 1987/1988.

DR IWONA BOGORYA-BUCZKOWSKA - dziekan i wiceprezydent Canadian School of Management, Fellow of the Royal Academy (Arts).

Dr Iwona Bogorya w r. 1987/88 opublikowała następujące artykuły:
"Intercultural Understanding: Why is it so important?", The Secretary, February 1987. "Office Politics: Game or war", The Secretary, March 1987. "Hand in hand: Personal Development is the key to professional success", Canadian Secretary, May 1987. "A Climate for Success: Today's employee is more loyal and effective", Office Equipment Methods, October 1987. "A Man who Dared: A Biographical profile of Dr. George Korey", Canadian School of Management, 1987.

Opracowała monografię "Strategic Planning in Higher Education", wydaną przez University Without Walls International Council, Toronto, 1987. Wygłosiła też następujące referaty: "An Approach to Intercultural Training" na 13-tym kongresie International Society for Intercultural Education, Training and Research, Montreal, May 17, 1987. "Intercultural Communication Model for Application in Human Relations", Learned Societies' Conference, McMaster University, May 27 1987. "Conflict Resolution through Intercultural Understanding", New Perspectives on Conflict Resolution and Creative Leadership Conference, Colorado Springs, October 4 1987.

W styczniu 1988 Dr Bogorya ukończyła drugi doktorat, Ph.D. in Strategic Planning, Union Graduate School, Cincinnati, Ohio. W listopadzie 1987 prowadziła seminarium "Management Skills for Women" dla C.I.D.A. we Wschodniej Afryce (Kenya, Tanzania), zorganizowane przez Ecole des Hautes Etudes Commerciales affiliated to l'Université de Montréal. Dr Bogorya jest wydawcą dwu pism angielskich: "Management Research News" i "Management Decisions".

Poza tym pełni funkcję prezidenta Canadian Society for Comparative Study of Civilizations.

PROF. HEDI BOURAOUI - profesor literatury francuskiej, dziekan na York Univer-
sity. Autor kilku tomików poetyckich.

W kwietniu 1987 uzyskał Grand Prix International de Poésie de la 11ème
Biennale Azurée de Cannes z "Echosmos".

Prof. Bouraoui opublikował w roku 1987/88 następujące prace: 'Robert
Champigny: poète et philosophe', Geneve&Paris. 1987.

"Zemna Gada" (tłum. z francuskiego na bułgarski), Sofia 1987.

Opublikował też artykuły: "Colloque sur le Conte", Liaison No.41,
zima 1987. "La poésie et la critique de la poésie", Le Temps (Tunezja).

"Les Ecrivains pour la paix", Liaison No.42, wiosna 1987.

"Rencontre de Sofia: les Ecrivains bâtisseurs de la paix", Sindbad No.

57, marzec 1987. "Une Absence flagrante", Humanities, No.17.1987. "Les

Ecrivains bâtisseurs de la paix", l'Express (Toronto). 1987. "Comment cir-
culent les influences francophones?", Revue francophone de Louisiane,

Vol. II, No.1, wiosna 1987. "L'Oeuvre romanesque de Frankétienne",

Dérives 1987.

STANISZAW CHOJNACKI - historyk sztuki, b. dyrektor biblioteki University of
Sudbury.

W 1988 r. przygotował do druku następujące publikacje: "The Annunciation
in Ethiopian Art; its iconography from the 13th to the 19th century -
Nubia and Oriens Christianus, Bibliotheca Nubica vol.1 (Kolonia, kwiecień
1988). "Flemish Painting" and its Ethiopian Copy: the iconography of
the Pieta in Ethiopia in the 17th and 18th centuries Festschrift for
Prof. Dr. Ernst Hammerschmidt, Universität Hamburg maj 1988.

PROF. BOHDAN CZARNOCKI - socjolog, sekretarz generalny Kongresu Polonii Kanadyj-
skiej, Okręgu Québec; inicjator i współ-przewodniczący nowo-powstałej
Polish Jewish Relations Council, współ-założyciel Institute of Central
European Studies. Do wiosny bieżącego roku zajmował się akcją "Podatek
Służba Polsce" przy KPK-Q, wspierając finansowo ośrodki kultury i
oświaty niezależnej w Kraju; redaktor techniczny "Informatora" KPK-Q.
Prof. B. Czarnocki prowadzi prace badawcze na temat przemian społeczno-
ekonomicznych w Quebec i Ontario, oparte na statystykach od 1950 do
chwili obecnej. Badanie terenowo-ankietowe nad przewartościowywaniem,
dostosowywaniem się "ostatniej fali" (1976-84) imigrantów z Polski
do Kanady.

W "Informatorze" KPK ϕ opublikował kilka artykułów, m. in.:
"Ta siła fatalna", Nr.5; "Sprawy Imigracyjne" No.6, i inne.
Prof. B. Czarnocki współredaguje z prof. Andrzejem Kwileckim (Uniw.
Adama Mickiewicza, Poznań) książkę pt. "The Humanistic Sociology of
Florian Znaniecki: Polish Period, 1920-1939", Warszawa-Poznań, P.W.N.
(Polish Scientific Publications), 1988.

ZBIGNIEW CZUDEC - ekonomista ze specjalizacją handlu zagranicznego, pracownik
służby dyplomatycznej, sekretarz generalny Oddziału Polskiego Insty-
tutu Naukowego w Toronto.
Z. Czudec w 1987/88 prowadził energiczną akcję sprzedaży książki wyda-
nej przez Oddział PIN'u w Toronto zatytułowanej "Essays in Polish
History and Culture". Sprzedano 500 egzemplarzy, a sto wysłano bez-
płatnie do polskich bibliotek w świecie.

PROF. MARIA DOMARADZKA - profesor Uniwersytetu Montrealskiego, dr medycyny,
mikrobiolog, lekarz chorób infekcyjnych w Szpitalu Maisonneuve -
Rosemont.
Jako prezeska Komitetu Pomocy Polsce zbiera fundusze i sprzęt medycz-
ny na rzecz pomocy lekarskiej i innej dla Kraju.
Bierze czynny udział w życiu Polonii montrealskiej (jest członkiem
Rady Administracyjnej Polskiego Instytutu Dobroczynności im. Marii
Curie Skłodowskiej).
Aktywna w działalności naukowej, zawodowej i społecznej świata lekar-
skiego. Specjalne uznanie dla jej działalności i zasług wyraziła Rada
Lekarska i Dyrekcja Szpitala Maisonneuve w ramach uroczystego obchodu
35-lecia założenia Szpitala.

PROF. TEODOR F. DOMARADZKI - profesor zwyczajny (emerytowany) Uniwersytetu Montrealskiego, polonista, slawista i komparatysta literacki, dyrektor Instytutu Cywilizacji Porównawczych oraz Centrum Dokumentacji i Badań Polskich.

W roku 1987 wziął udział w kilku zjazdach i konferencjach, zwłaszcza w okresie maj-czerwiec (zebrania towarzystw naukowych). Na szczególną uwagę zasługują kolokwia organizowane przez: Kanadyjski Międzyamerykański Instytut Badawczy, Instytut Cywilizacji Porównawczych, Związek Pisarzy Kanadyjskich, United Service Club oraz Związek Dziennikarzy Etnicznych Québecu (gdzie prof. Domaradzki został ponownie wybrany członkiem zarządu jako "conseiller"). Przewodniczył on w zebraniach Komitetu Redakcyjnego i Kwalifikacyjnego wydawnictwa pt. "Personnalités ethniques du Québec".

W dniach 1-3 października (Toronto) prof. Domaradzki uczestniczył w ogólnokrajowym Zjeździe Federacji Prasy Etnicznej w Kanadzie, jako jeden z delegatów quebeckiego Związku Prasy Etnicznej.

Poza tym, w dniach 28-30 października w Toronto brał udział w dorocznym ogólnokrajowym zebraniu Kanadyjskiej Rady Wielokulturowości (Canadian Multiculturalism Council), gdzie przedstawił m.in. swoją koncepcję opracowania słownika biograficznego z komentarzami dotyczącymi sytuacji i zachowań mniejszości etnicznych kanadyjskich, w prowincjach dwukulturowych. Prof. Domaradzki został mianowany przez Sekretarza Stanu w Ottawie członkiem wspomnianej Rady Wielokulturowości na rok 1987/88.

11 grudnia brał udział w walnym zebraniu "Academie Internationale des sciences de l'homme du Canada", na którym został wybrany ponownie I wiceprezesem na rok 1987/88.

JERZY GONERKO - sekretarz generalny PIN-u w Kanadzie, wiceprzewodniczący Rady Narodowej RP, Oddział w Kanadzie, i wiceprzewodniczący "Polonia World Foundation". Pomoc organizacyjna i uczestnictwo w kursach letniego Uniwersytetu Kultury Polskiej w Rzymie.

Współdziałał w zorganizowaniu konferencji w Waszyngtonie w dniu 20 listopada 1987, dotyczącej analizy amerykańskiego Centrum Badawczego Kongresu USA pod tytułem "Poland's Renewal and US Options" opracowanych przez Dr. Johna Hardt'a. Zgłosił wniosek w sprawie kształcenia polskich ekonomistów w zakresie badania wolnego rynku i bankowości w USA.

Prelekcje: Rzym - "Zarys potencjału organizacyjnego poszczególnych Polonii Wolnego Świata". Montreal - Omówienie aktualnego otwarcia w polityce St. Zjednoczonych w stosunku do Polski.

Jerzy Gonerko współdziałał w zorganizowaniu Video-Klubu PIN'u i przy gotowaniu programu imprez klubu.

PROF. IWONA GRABOWSKA - profesor slawistyki w Departamencie Languages, Literature & Linguistics York University w Toronto. Przewodnicząca Oddziału PIN w Toronto. Kończy w tym roku swoją kadencję jako Coordinator, Slavonic Studies w Instytucie Języków Obcych. Przeprowadza obecnie rozmowy z York University o wprowadzenie wykładów z zakresu kultury polskiej na Wydziale Humanistycznym. York University posiada już trzy lata języka polskiego oraz wykłady z literatury.

W 1987/88 Prof. Grabowska opublikowała artykuły: "Dlaczego Yoś wisi na łańcuchu" (czyli o polszczyźnie kanadyjskiej), Krakowskie Tow. Naukowe, Jelenia Góra, 1987. "Zastopował mnie blady kop na hajweyu", Echo Tygodnik Polski, luty, marzec 1988. "Russian Writing since 1953", Canadian Slavonic Papers, 1988. "Vyvolavanie Slnka", Slovakia 1988.

Prof. Grabowska wygłosiła następujące odczyty: "English Words in Bulgarian", Ann Arbor, maj 1987. "Teaching Foreign Languages: What, to Whom and for What Purpose", Wiedeń, czerwiec 1987. University Without Walls International Council.

Udzieliła wywiadu w telewizji "La Chaine Francaise" - "Le film de Wajda L'homme de marbre", październik 1987.

PROF. ANDRZEJ HAŁASA - profesor teorii kształtowania znaków graficznych i projektowania systemów komunikacji wizualnych na Université du Québec à Montréal, Departament Design.

A. Hałasa wziął udział w Biennale Design Graphique, Zagreb, Jugoslawia, a także w Biennale Grafiki w Krakowie.

Był współorganizatorem Międzynarodowej Sesji Letniej "Design Internationale 88" na Université du Québec à Montréal, w maju 1987.

Wygłosił odczyt "L'art japonais" na Université du Québec à Montréal w grudniu 1987.

Opracował projekt eksperymentalnego domu atelier dla projektantów form przemysłowych.

ALEKSANDER MACIEJ JABŁŃSKI - doktorant na Wydziale Inżynierii, Departament Inżynierii Lądowej na Uniwersytecie Carleton w Ottawie, sekretarz Oddziału Polskiego Instytutu Naukowego w Ottawie, specjalizuje się w dziedzinie mechaniki konstrukcji, dynamiki budowli i inżynierii sejsmicznej.

A. Jabłński ogłosił następujące prace: Humar, J.L., Jabłński A.M.: "Boundary Element Superposition Analysis of Reservoir Motion", proceedings, 8th European Conference on Earthquake Engineering, Lisbon, 1986. Jabłński, A.M.: " Seismic Analysis of Dam-Reservoir-Foundation System", Paper presented at the Canadian Society for Civil Engineering Centennial Conference as a part of the Graduate Student Contest, Montreal, 1987. Humar J.L., Jabłński A.M.: "Boundary Element Analysis of the Hydrodynamic Forces in a 2D Reservoir", Proceedings, 5th Canadian Conference on Earthquake Engineering, Ottawa, 1987.

JOANNA MORAWSKA-JABŁŃSKA - lekarz pediatra, odbywa staż specjalizacyjny w dziedzinie pediatrii, Departament Pediatrii Uniwersytetu Ottawskiego, Children's Hospital of Eastern Ontario.

Wygłoszone prace: "Management of Fever without Focus in Children - 3-24 months of age; Presented during Clinical Review Day, May 1986, Children's Hospital of Eastern Ontario, awarded for best project on R2 level. J. Jabłńska, W. Feldman, M.Li: "Selective Use of the Laboratory and Antibiotics in Infants with Fever and no Diagnosis: effectiveness and safety of a problem-oriented approach", presented during the conjoint meeting of the Canadian Pediatric Association and the Association des Pédiatres de Langue Française, Montréal, lipiec 1987.

PROF. ZDZISŁAW F.G. JAWORSKI, M.D., F.R.C.P(C), F.A.C.P - emerytowany profesor medycyny Uniwersytetu Ottawskiego.

Publikacje w 1986/87:

Jaworski Z.F.G. and Uhthoff H.K.: "Reversibility of nontraumatic disuse osteoporosis during its active phase", Bone, 7:431-439, 1986.

Jaworski Z.F.G.: "Cellular mechanisms underlying the skeleton's supportive function. In: Uhthoff H.K.(ed) "Current Concepts of Bone Fragility", Springer Verlag, Berlin Heidelberg, p.35-57, 1986.

Jaworski Z.F.G. and Uhthoff H.K.: "Disuse osteoporosis: current status and problems". In: Uhthoff H.K.(ed) "Current Concepts of Bone Fragility", Springer Verlag, Berlin-Heidelberg, pp. 182-194, 1986.

Jaworski Z.F.G: "Does the mechanical usage (MU) inhibit bone 'remodeling'?"
Calcif. Tissue Int. 41:239-248. 1987.

Prof. Z. Jaworski jest przewodniczącym Komitetu Lekarzy i Farmaceutów przy Kongresie Polonii Kanadyjskiej i od 1983 zajmuje się organizowaniem pomocy lekarskiej dla Polski (sprzęt medyczny, leki, czasopisma fachowe).

PROF. ANDRZEJ KAWCZAK - profesor filozofii na Uniwersytecie Concordia w Montrealu; przewodniczący Oddziału Rady Narodowej w Kanadzie; prezes Instytutu Europy Środkowej, wice-prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej.
Publikacje: "Rzecz o windykacji humanizmu w polskiej filozofii okresu Solidarności", artykuł opublikowany w: "Filozofia polska na Obczyźnie", Polskiego Tow. Naukowego na Obczyźnie, 1987.
"Rozwój teorii dezintegracji pozytywnej w latach 1970-1981" - referat przedstawiony na IV Międzynarodowej Konferencji Teorii Dezintegracji Pozytywnej, czerwiec 1987 (in absentia).
Jako prezes Instytutu Studiów Europy Środkowej uczestniczył 4 grudnia 1987 z prof. J. Wojciechowskim w panelu poświęconym stosunkom polsko-ukraińskim.
Z ramienia Oddziału Rady Narodowej w Kanadzie zorganizował konferencję polsko-rumunską 14 listopada 1987 i Ogólną Konferencję Krajów Europy Środkowo-Wschodniej 12 marca 1988.

DR JERZY KOREY KRZECZOWSKI - prezydent, Canadian School of Management.
Przedowniczyl w dn. 21 czerwca 1987 r. jako kanclerz N.O.U. uroczystej jubileuszowej konwokacji Northland Open University w Windsor, Anglia, wspólnie z Baroness Caroline Cox, członkiem angielskiej Izby Lordów. Northland Open University był założony w 1976 r. przez dr. Jerzego Korey-Krzeczowskiego i do 1984 r. był on jego Prezydentem i Rektorem, a obecnie jest Kanclerzem.
Dn. 24 czerwca otworzył w Wielkiej Auli Uniwersytetu Wiedeńskiego VI-tą Międzynarodową Konferencję Wyższego Nauczania Światowej Rady Uniwersytetów Bez Ścian, której przewodniczył przez następne 5 dni.
Wygłosił w Wiedniu 26 czerwca wykład w języku niemieckim na temat nowej techniki Graficznej Prezentacji Odpowiedzialności w zarządzaniu przedsiębiorstwami.
W dniu 27 czerwca poprowadził seminarium w języku angielskim na temat Strategicznego Planowania w Instytucjach Akademickich. Na zakończenie konferencji dr. Korey Krzeczowski został uhonorowany na bankiecie

przez Światową Radę (UWWIC), otrzymując Meritorious Service Award "for outstanding leadership and service to higher education".

W październiku odwiedził International Open University oraz inne instytucje w Holandii, a następnie wizytował w Pakistanie 3 kolegia afiliowane do Canadian School of Management.

W listopadzie 1987 odbył podróż do Nepalu, poświęconą zwiedzaniu zabytków historycznych w tym kraju.

PROF. LUDWIK KOS RABCEWICZ-ZUBKOWSKI - prezes Canadian Arbitration, Conciliation and Amicable Composition Centre. Prezes kanadyjskiej sekcji Inter-American Commercial Arbitration Commission, członek komitetu wykonawczego i rady Komisji, redaktor kwartalnika Inter-American Arbitration. Prezes Międzynarodowej Federacji Instytucji Arbitrażu Handlowego. Wiceprzewodniczący uddziału PIN'u w Ottawie. Profesor Polskiego Uniwersytetu w Londynie. Jako przewodniczący komitetu międzynarodowego prawa karnego International Law Association przewodniczył sesji komitetu w Paryżu w dn. 16 i 17 maja 1987. Członek rady Association Internationale de Droit Pénal (wziął udział w dorocznym zebraniu w Paryżu 16 maja 1987 r). Jako członek rady Panamerykańskiej Federacji Prawników wziął udział w XXVI-tej konferencji Federacji w maju 1987 w Buenos Aires i reprezentował tam prezesa Canadian Bar Association. Jego referat na temat możliwości wprowadzenia w państwach amerykańskich wzorcowego prawa o międzynarodowym arbitrażu handlowym Narodów Zjednoczonych został wyróżniony przez jury. Jako członek Panamerykańskiej Akademii Prawa Międzynarodowego i Porównawczego był jednym z 4-ech zaproszonych mówców na sesji Akademii w Buenos Aires. Został on wybrany dyrektorem centrum Akademii w Ottawie. Wygłosił wykłady z dziedziny arbitrażu handlowego w Fundacji Getulio Vargas w Rio de Janeiro; na uniwersytecie w Bochum w Niemczech Zachodnich; w Polskiej Izbie Handlu Zagranicznego w Warszawie; w Instytucie Badania Prawa Sądowego w Warszawie; na uniwersytecie w Panamie; na uniwersytecie papieskim w Medellin w Kolumbii, na kongresie adwokatów Kolumbii; na uniwersytecie Belgrano w Buenos Aires; w Izbie Handlowej w Asuncion w Paragwaju, w Izbie Handlowej w Santo Domingo. Wykłady z dziedziny prawa karnego wygłosił w Ecole Nationale de Magistrature w Paryżu, na uniwersytecie w Kolonii i na uniwersytecie w Ratyzbonie w Niemieckiej Rep. Federalnej, oraz na uniwersytecie państwowym w Buenos Aires. Przedsta-

wił referat generalny na temat kary w Ameryce Południowej po recepcji Common Law na Konferencji Société Jean Bodin w Barcelonie. Jako referent kanadyjski wziął udział w colloquium Association Internationale de Droit Pénal na temat przestępstw międzynarodowych w Tunisie. Wziął udział w zebraniu komitetu wykonawczego Inter-American Commercial Arbitration Commission w maju 1987 w Buenos Aires.

W 1987/88 roku opublikował następujące prace: Commercial Arbitration Laws in Canada, International Handbook on Commercial Arbitration, 1987.

Fédération Internationale des Institutions d'Arbitrage Commercial, Paris.

Arbitration Legislation in Canada, the Univ. of Miami Inter-American Law Review.

LEOPOLD KURCZ - sekretarz generalny Vanier College. Członek Canadian Institute of International Affairs. Członek Rady tej organizacji, oddział w Montrealu. Członek Rady Narodowej Rządu Polskiego na Uchodźstwie, sekretarz generalny Rady Narodowej Oddziału w Montrealu. Leopold Kurcz opublikował pracę pt. "The Armorial Bearings of Vanier College as recorded in Her Majesty's College of Arms" (Les Armories du College Vanier comme elles sont enregistrées au College d'Armories de Sa Majesté), wydaną przez Vanier College Press, 1988. W 1988 został wybrany Przewodniczącym Komitetu Skarbu Narodowego RP w Montrealu.

PROF. JÓZEF LITYŃSKI - profesor geografii na Université du Québec a Trois Rivières, prezes Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, delegat Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kanadę.

J. Lityński w czerwcu 1987 r. wziął udział w Kongresie, zorganizowanym przez Światową Organizację Meteorologiczną w Tuluzie (Francja) na temat ogólnej cyrkulacji atmosferycznej i prognoz długoterminowych, gdzie wygłosił referat pt. "Classification of the General Atmospheric Circulation" (Hemisphere North).

W lipcu 1987 r. miał dwa wykłady na Letnim Uniwersytecie Kultury Polskiej w Rzymie:

"Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 roku i wojna polsko-bolszewicka".

"Sytuacja polityczna w drugiej połowie lat 30-tych i wybuch II wojny światowej".

W czasie sesji Uniwersytetu wziął udział w panelu na temat 20-lecia Polski Niepodległej (1918-1939).

W ramach cyklu wykładów z Najnowszej Historii Polski, jakie prof. Lityński prowadzi od kilku lat, wygłosił dwa odczyty "Październik 1956." i "W 125- tą rocznicę Powstania Styczniowego".

Publikacje w 1987 roku.

"Types de temps à l'échelle mondiale", Le Climat, vol. 5 Nr 2, 1987.

"Climatologie du Québec meridional", Ministère de l'Environnement du Québec, M.P. 65, 1987 (jako współautor).

W dniu 15 grudnia 1987 r. prof. J. Lityński został mianowany delegatem Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kanadę.

ANNA LUBICZ-ŁUBA - dziennikarz, stały współpracownik Głosu Polskiego w Toronto, członek zarządu Kongresu Polonii Okręg Ottawa, członek zarządu Oddziału Ottawskiego Polskiego Instytutu Naukowego, community producer Skyline Cablevision w Ottawie. Od lipca 1987 r. Anna Lubicz-Łuba przeniosła się na stałe do Ottawy, zachowując "part time" pracę w Polskim Instytucie Naukowym, jako asystent prezesa P.I.N-u.

Jako korespondent Głosu Polskiego opublikowała m.in. następujące artykuły:
"Znak czasu" (Rozmowa ks. bp. Piotrem Hemperkiem rektorem KUL-u, "Głos Polski" Nr 35, z dnia 3 września 1987.

"Jednowymiarowy rywal" (Rozmowa z prof. Zbigniewem Brzezińskim) "Głos Polski" Nr 50/51, z dnia 17 grudnia 1987.

"Tajemnica miłości" (Rozmowa z ks. prof. Januszem Pasierbem) "Głos Polski" Nr 12/13, z dnia 24 marca 1987.

Anna Lubicz-Łuba jako community producer brała udział w przygotowaniu kilku 30 min. audycji telewizyjnych "Polish Review". Przeprowadziła też kilka wywiadów telewizyjnych; w ramach Kącika Literackiego, ^{TV opracowała} recenzje książek.

Brała udział w organizowaniu odczytów P.I.N u w Montrealu i w Ottawie.

Przygotowała materiały na Stałą Konferencję Muzeów i Bibliotek na Zachodzie, która się odbyła w Solurze we wrześniu w 1987 r.

Opracowała materiały sprawozdawcze z działalności Instytutu i Biblioteki do XXIX Rocznika Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie.

PROF. JULIUSZ ŁUKASIEWICZ - profesor Wydziału Inżynierii, Departament Mechaniki i Aeronautyki na Uniwersytecie Carleton w Ottawie.

W roku 1987/88 prof. J. Łukasiewicz wygłosił kilka odczytów publicznych na temat: "The impact of technology on society".

W ramach programu "Technology, Society and Environment Studies", Carleton University zorganizował dyskusję panelową z czterema przemysłowcami na temat: "Building Successful High-Tech Businesses", 11 marca 1988.

Uczestniczył w pracach Północno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich.

W ramach dorocznych spotkań Studium prof. J. Łukasiewicz zorganizował w dn. 4 listopada 1987 odczyt prof. Zbigniewa Brzezinskiego pt. "The Next Phase in East-West Relations".

Udzielił szeregu wywiadów dla prasy i radia na temat sytuacji bezpieczeństwa transportu kolejowego w Kanadzie.

PROF. HANNA M. PAPPUS - profesor Wydziału Neurologii i Neurochirurgii Uniwersytetu McGill i Montrealskiego Instytutu Neurologicznego.

Wice-prezes Polskiego Instytutu Naukowego.

Publikacje w 1987/88r. "The effects of injury on the indoleamines in cerebral cortex," J. Neurochem., 49;321-325, 1987. "Cortical monoamines and injured brain", w "Neurotransmitters & Cortical Function: from Molecules to Mind", Plenum Press, New York, 1988.

Przedstawiła prace na: Joint Meeting of International & American Societies for Neurochemistry, Caracas, Venezuela, w czerwcu 1987; i na XIII International Symposium on Cerebral Blood Flow and Metabolism, w Montrealu, czerwiec 1987.

PROF. ALICJA POZNANSKA-PARIZEAU - profesor Kryminologii na Uniwersytecie Montrealskim. Pisarka, dziennikarka, autorka wielu artykułów dotyczących problematyki polskiej.

Ostatnia powieść A. Parizeau "Blizzard sur Québec" została wydana w 1987.

Niezwykle poczytna książka A. Parizeau "Les lilacs fleurissent à Varsovie" została przetłumaczona w b.r. na język hiszpański i ukaże się w Argentynie.

W sezonie 1987/88 A. Parizeau miała szereg wieczorów autorskich i spotkań z czytelnikami na terenie Québec i Ontario. A. Parizeau publikuje wiele artykułów w "Le Devoir" jak i "La Presse". Ogłasza także nowele w różnych czasopismach. Jako pierwsza Polka w Kanadzie została odznaczona Orderem Kanady (Officier de l'Ordre du Canada).

PROF. MARIA ŁOS-PODGÓRECKA - profesor Departamentu Kryminologii na Uniwersytecie Ottawskim.

Wydała książkę pt. "Communist Ideology, Law and Crime - A Comparative View of the USSR and Poland" (MacMillan Press, 1988, 353 str.)

W roku 1988 została zaproszona jako "fellow" na 7 miesięcy przez Kennan Institution Wilson Center w Waszyngtonie.

PROF. ADAM PODGÓRECKI - profesor Socjologii na Carleton University.

Przebywał w czerwcu 1987 r. w I pua w Nowej Gwinei, gdzie opracował rozdział dotyczący prawa zwyczajowego do przygotowanej do druku książki pt. "A Theory of Sociology of Law".

W grudniu tegoż roku miał wykłady z socjologii prawa i moralności w Chinach (Uniwersytet Sushou) i w Hong Kongu.

Opublikował w Chicago 22-gi tomik opowiadań "Theorems of Si-Tien".

DR ANNA PORAY-WYBRANOWSKA - kierownik Biblioteki Polskiej w Montrealu, członek zarządu PIN'u, zastępca Delegata Rządu RP na Québec i Sekretarz Fundacji Polonii Światowej. Sekretarz STEP, członek Institute of Central European Studies.

W r. 1987/88 protokółowała 3 zjazdy Rady Narodowej w Toronto. Wzięła udział w 8 programach Telepolonica. Wystąpiła w 2 wywiadach w telewizji francuskiej.

Kontynuuje starania o uznanie przez Izrael Polaków, którzy ratowali Żydów w czasie wojny jako "Sprawiedliwych świata" (dotychczas 26 osób).

W ramach Pro Justitia zbierała fundusze na najbiedniejszych ludzi świata do osobistej dyspozycji Ojca Świętego.

Dotychczas wysłała 27 tysięcy dolarów.

W obronie dobrego imienia narodu polskiego dr A. Poray Wybranowska wysyła listy i dokumentacje do prasy i do osób prywatnych.

INŻ. JERZY PRAŻMOWSKI – wykładowca na Université du Québec a Trois Rivières,
projektant odlewni, dyrektor metalurgicznej firmy konsultacyjnej.

Inż. Prażmowski pracuje obecnie nad uruchomieniem odlewni metali
nieżelaznych w rejonie Montrealu.

Jest aktywnym członkiem American Foundrymen's Society i Society of Cas-
ting Engineers.

KORNELIA IRENA RUSZKOWSKA - Adwokat

W roku 1987/1988 p. Irena Ruszkowska była koordynatorem działalności Pół-
nocno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich na terenie Ottawy.

Stale współpracując z Zarządem Głównym Kongresu Polonii Kanadyjskiej
zbierała informacje na temat prawnej i kulturalnej sytuacji Polaków
przebywających na terenie ZSRR.

PROF. ANDRZEJ RUSZKOWSKI – Profesor emeritus Wydziału Komunikacji Społecznej
na Uniwersytecie Św. Pawła w Ottawie, wiceprezes PIN-u.

Prof. Ruszkowski przebywał w ciągu roku dwukrotnie w Europie. 19
maja 87 r. wygłosił w Bibliotece Polskiej w Paryżu odczyt pt. "Wspom-
nienia krytyka filmowego".

Podczas miesiąca października był w Rzymie na Światowym Synodzie
Biskupów jako korespondent prasowy. Artykuły jego na ten temat uka-
zały się w "Le Droit" (Ottawa), "Missi" (Lyon) i "Pastorale Québec"
(Québec).

Publikował również nadal swe krytyki w czasopiśmie filmowym "Séquences"
(Montreal).

W czerwcu 1987 r. wyróżniony został za całokształt działalności doroczną
nagrodą Association of Roman Catholic Communicators of Canada (A.C.C.C.).

W dniu 6 kwietnia, 1988 roku, na Uniwersytecie Ottawskim
jedna z sal wykładowych, Multi-Media Room, Department of Communication,
nazwana została imieniem prof. Andrzeja Ruszkowskiego, jako inicjatora
programu studiów w tej dziedzinie na terenie Ottawy.

PROF. JERZY Z. SASIADEK — Profesor na Wydziale Aeronautyki Carleton University w Ottawie. W latach 1985-87 był dyrektorem technicznym w Alberta Research Council w Calgary, gdzie kierował wydziałem Nowych Technologii (Advanced Technologies). Jego główne zainteresowania naukowe koncentrują się na robotyce, automatyce i sterowaniu obiektami latającymi. Obecnie jest on doradcą-konsultantem w Computing Devices Co. w Ottawie i Spar Aerospace w Toronto.

Ostatnio opublikował szereg prac, m.in:

"Adaptive Kalman Filtering: a simulation result", Transactions of ASME, Journal of Dynamic Systems and Control, No.3, 1988

"On the Design of a Discrete Kalman Filter for a Tactile Sensor in a Feedback Control System", International Journal of Control, Vol.2, No.4, 1987. Sasiadek, J.Z., Srinivasan, R.: "Model Reference Adaptive Control for Flexible Manipulators", International Workshop on "Robot Control: theory and applications", invited paper, University of Oxford, England, 11-12, April 1988. Sasiadek J.Z., Srinivasan R.: "Adaptive Control of

Dual Arms", proceedings of IEEE International Conference on Systems, Man and Cybernetics Conference, Alexandria, 1987. Sasiadek J.Z.: "Applications of Kalman Filtering in Active Control Technology", materials of TTCP HAG-6 Workshop on the Impact of Active Controls Technology on Structural Integrity, Dept. of the Air Force, Air Force Wright Aeronautical Laboratories, Wright-Patterson Air Force Base, Ohio, 1987.

Sasiadek J.Z., Srinivasan R.: "Model Reference Adaptive Control of a Light-Weight Flexible Manipulator", proceedings of the Canadian CAD/CAM Conference, Ottawa, June 1987. Sasiadek J.Z.: "An Adaptive Control System for a Flexible Manipulator", proceedings of International Workshop on Nuclear Robotic Technologies and Applications, Lancaster, England, June 1987. Sasiadek J.Z., Wojcik P.: "On the Application of an Adaptive Kalman Filter for a Tactile Sensor Signals", proceedings of the American Control Conference, 12-14 June 1987, Minneapolis, U.S.A. Sasiadek J.Z., Wojcik P.: "Tactile Sensor Signal Processing Using an Adaptive Kalman Filter", proceedings of IEEE Conference on Robotics and Automation, April 1987, Raleigh, North Carolina, USA.

W ramach odczytów organizowanych przez Oddział w Ottawie J.Sasiadek przedstawił temat "Robotyka nadzieją przyszłości" dnia 18 marca 1988.

DR EWA SIEKIERSKA - visiting professor University of Ottawa; sessional lecturer Carleton University; Research geographer Canada Centre for Mapping, Ottawa.

W roku akademickim 1987/88 była zaproszona przez International Institute of Aero Space and Earth Sciences (I.T.C) w Enschede (Holandia), jako wykładowca kartografii i geograficznych systemów komunikacyjnych. W ramach tych wykładów opracowała w wydawnictwach Instytutu następujące skrypty:

"Automation in nautical cartography"

"Computer assisted cartography"

"Overview of selected G.I.S. systems"

"Introduction to Prolog and Artificial Intelligence".

Instytut ^{ten} powstał w r. 1951 jako wkład Holandii do międzynarodowego rozwoju, specjalizując się w kształceniu studentów, kadr naukowych i dydaktycznych, głównie dla krajów rozwijających się (Trzeciego Świata).
Dr. Siekierska:
Prowadzi również badania i udziela konsultacji w dziedzinie kartografii, tele-detekcji i geograficznych systemów informacyjnych.

JERZY SKRODZKI - ekonomista, działacz społeczny, autor wielu artykułów dotyczących spraw polskich, ukazujących się w prasie kanadyjskiej i polonijnej.

Jerzy Skrodzki udziela informacji i doraźnej pomocy nowoprzybyłym emigrantom. Współpracuje z Kongresem KPK i pośrednio z Rzadem RP na Uchodźstwie.

Kontynuuje wysyłkę paczek do Polski, przeznaczonych dla byłych żołnierzy AK i ich rodzin oraz osób potrzebujących pomocy w Polsce, wysłał 1027 paczek.

WANDA STACHIEWICZ - kustosz i założyciel Biblioteki Polskiej w Montrealu.

Nadal współpracuje z Biblioteką Polską. W ciągu 1987/88 ukończyła swoje wspomnienia w języku angielskim pt. "Journey through History". Książka uzyskała aprobatę Ministerstwa Multikulturalizmu, które przeznaczyło specjalną subwencję na jej wydrukowanie. Książka wydana została staraniem Kanadyjsko-Polskiego Instytutu Badawczego w Toronto. Autorka tą drogą wyraża podziękowanie Instytutowi za pomoc. Recenzje, które się ukazały w języku angielskim i polskim były nadzwyczaj przychylne. Biblioteka Polska w Montrealu została nazwana imieniem p. Wandy Stachewicz.

DR JOHN STANLEY - historyk, Policy Analyst, Ontario Ministry of Citizenship and Culture.

Odczyty i konferencje w 1987/88 r.:

"Le Canada et la Révolution française 1837 1789", 29-31.10.87,
Université de Montréal,

Panel: "La Revolution française et l'Europe de l'est," 30.10.87.

Praca: ""The Adaptation of Napoleon's Revolutionary Principles in the Duchy of Warsaw, 1807 1813."

Konferencja: American Historical Association, 102nd Annual Meeting,
27-30 grudnia, 1987, Washington, D.C.

Panel: The Impact of the American Constitution on East Central European Political Thought and Political Development, 29.12.1987.

Praca: "The Common Sources of Poland's Constitution of 3 May 1791 and the US Constitution of 1787.

Konferencja: Poland and France in the late 18th Century, 1-2.4.1988,
Cornell University, Ithaca, N.Y.

Praca: "Major Movement for Political Reform in the Reign of Stanislas Augustus, 2..4.1988.

PROF. BARBARA SHARRATT - profesor literatury polskiej i rosyjskiej. Aktualnie pracuje w Toronto Board of Education.

Dr. Barbara Sharratt wykłada język polski na Uniwersytecie McMaster; w r. 1987/88 prowadziła również kurs języka rosyjskiego dla dorosłych w School of Continuing Studies, University of Toronto.

Jest członkiem Centre for Russian and East European Studies przy Uniwersytecie Torontockim.

Opublikowała artykuł "Jan Andrzej Morsztyn - the Poet of the Polish Baroque" w New Zealand Slavonic Journal, 1987, str.169-75, oraz dwie recenzje w Canadian Slavonic Papers i Journal for Comparative Study of Civilizations.

Oddała do druku podręcznik gramatyki polskiej z ćwiczeniami.

Artykuł: "Rola kobiet w historii Polski".

W przygotowaniu: zbiór esejów o literaturze polskiej i artykuł o Marku Hłasce (referat na konferencję Slawistów - Learned Societies w Windsor, czerwiec 1988).

PROF. JERZY WOJCIECHOWSKI - Profesor filozofii na Uniwersytecie Ottawskim.

Wice-prezydent Société Internationale pour la Recherche sur les Maladies de Civilisation et de l'Environnement (Belgia); Systems Research Foundation (USA); członek Bureau des Gouverneurs: International Institute for Advanced Studies in Systems Research and Cybernetics. Członek Board of Directors: The Association for the Study of Man - Environment Relations (USA). Członek Editorial Board of the International Journal "Future Computing Systems", Oxford University Press. Członek Rady Instytutu Polskiej Kultury Chrześcijańskiej w Rzymie. Przewodniczący Komitetu Planowania Studium Spraw Polskich. Artykuły w 1987/88:

"Externalization of Knowledge and the Humanization of Man" in "The Real and the Imaginary", Jean E. Charon, ed., Paragon House Publishers, New York, 1987, p.97-113.

"Computing Systems in an Ecology of Knowledge Perspective", in Future Computing Systems, vol.1, No.4, 1986, p.333-352.

"Values, Systems and Ecology of Knowledge" in Foundations and Applications of General Systems Theory with a Focus on Science Education, Proceeding of a Meeting of the International Society for General Systems Research, Canadian Division, H. Burkhardt, ed., Ryerson Polytechnical Institute, Toronto, 1987, 7 p.

Prace przyjęte do druku:

"Globalization, Cultural Differences and the Mass Media" do numeru wiosennego "Man - Environment Relations, vol.1987.

"Science and Consciousness" do wydania w The Proceedings of the 3rd International Seminar on the Living State, 1988, North Eastern Hills University Press, Shillong, India.

"The Relationship Between Knowledge and Happiness from the Perspective of the Ecology of Knowledge", do wydania w The Proceeding of the International Seminar: "Knowledge and Happiness", R.K. Mishra, ed., Indian Institute of Advanced Studies, Simla, India, 1988.

Referaty:

"Values, Systems and Ecology of Knowledge" Meeting of the International Soc. for General Systems Research, Canadian Division, Ryerson Polytechnical Institute, Toronto, May 20-22, 1987.

"Evolution of the Knowledge of Knowledge from the Perspective of the Ecology of Knowledge", International conference on Evolutionary Epistemology, University of Newcastle, Australia, July 6-10, 1987.

"Problems of the Environment and the Development of Knowledge", Nov.11-13, 1987.

ANDRZEJ WOŁODKOWICZ - bibliotekarz, autor "Polish Contribution to Arts and Sciences in Canada".

A. Wołodkowicz opublikował artykuł pt. "Laureaci Nagrody Nobla" w "Głosie Polskim", Nr.12/13-87. Jest też autorem kilku listów polemicznych w "Ottawa Citizen", między innymi na temat Katynia i artykułu o profesjonalistach polskich w Ottawie.

PROF. PAWEŁ WYCZYŃSKI - emerytowany profesor Literatury Francusko-Kanadyjskiej na Uniwersytecie Ottawskim.

Po przejściu na emeryturę jako wykładowca w lipcu 1987, pozostaje nadal profesorem badaczem w Centrum Badan nad cywilizacją francuskiej Kanady przy Uniwersytecie Ottawskim i wydał ostatnio 4 książki:

"La Scouine" Alberta Laberge, Montreal, Les Presses de l'Université de Montréal, 1886, 300 str. Coll. "Bibliothèque du Nouveau Monde". (Wydanie krytyczne pierwszej powieści naturalistycznej kanadyjsko-francuskiej.
"Les Textes poétiques du Canada Français 1606-1867", Montréal, Fides, 1987, IXVII, 613 str. En collaboration avec Jeanne d'Arc Lortie et Pierre Savard. (Wydanie integralne i anotowane dwóch pierwszych wieków francuskiej Kanady).

"Le Nigog", 7-y tom "Archives des lettres canadiennes", Montréal, Fides, 1987, 390 str. (Praca zbiorowa, której P. Wyczynski jest głównym redaktorem).

"Nelligan", Biographie, Montréal, Fides, 1987, XVI, 635 str. Coll.

"Le Vaisseau d'Or".

Autor pracuje obecnie nad Albumem Nelligana i wydaniem krytycznym jego poezji. Jest również w przededniu wydania drugiego tomu poezji w języku polskim pt. "Mowa Korzeni". Z prof. Pierre Savard autor pracuje także nad wydaniem krytycznym dzieł zbiorowych (Oeuvres complètes) de François Xavier Garneau, historyka francuskiej Kanady i wielkiego przyjaciela Polski.

Nowi członkowie przyjęci do P.I.N-u
w roku akademickim 1987/1988

1. Iwona Bogorya Buczkowska - Toronto
2. Zofia Bogdańska - Montreal
3. Marek Celiński - Toronto
4. Wojciech Jaworski - Montreal
5. Renata Jentys - Ottawa
6. Aleksandra Jaworczykowska - Montreal
7. Lucja Król Dziedzic - Montreal
8. Jerzy Metelski - Montreal
9. Adrianna Michalak-Kuczynska - Montreal
10. Czesław Ochman - Montreal
11. Elżbieta Straszak - Ottawa
12. Alba Taylor - Montreal
13. John Stanley - Toronto

JÓZEF LITYŃSKI

WZROST ŚWIADOMOŚCI NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ W KRAJU

Jeszcze 10 lat temu słowo "niepodległość" było wymawiane w Polsce nieśmiało i prawie nigdy publicznie. Istniejące już wtedy organizacje opozycyjne KOR i ROBCIO ograniczały swoją działalność do napiętnowania reżymu za łamanie praw człowieka, czasami krytykowały politykę ekonomiczną lub kulturalną, ale nigdy nie wysuwały postulatu zmiany systemu.

Nawet powstała w 1980 r. "Solidarność" była dość ostrożna w żądaniach politycznych. Mówiło się już wtedy wprawdzie o Polsce niepodległej, ale w niezakamuflowanej formie postulat niepodległości nie został nigdy wysunięty. W uchwałach Zjazdu "Solidarności" zamiast terminu "niepodległość" używano terminu "samorządność" ("Samorządna Rzeczpospolita"). W tym okresie w odczuciu ogółu Polaków było to i tak bardzo dużo, a późniejsi krytycy "Solidarności" często jej zarzucali, że "poszła za daleko". Szczególnie było krytykowane "pozwanie do bratnich narodów", które jest w moim przekonaniu jednym z największych osiągnięć "Solidarności".

Była już jednak w czasach "Solidarności" organizacja, która głośno dopominała się o prawo Polaków do niepodległego bytu państwowego - Konfederacja Polski Niepodległej pod przewodnictwem Leszka Moczulskiego. Założona 1-go września 1979 r. w 40-tą rocznicę najazdu hitlerowskiego na Polskę, od początku swego istnienia głosiła publicznie idee pełnej niepodległości Polski. Niestety represje, jakie spadły na KPN, w znacznym stopniu sparaliżowały jej działalność. Jest rzeczą naprawdę smutną, że okres największej swobody w Polsce powojennej przywódcy KPN-u spędzili w więzieniu i że nie było żadnej masowej akcji w celu ich uwolnienia. A przecież właśnie KPN mówiła głośno to, co 90% Polaków po cichu myślało. Ale było jeszcze za wcześnie na masowy ruch niepodległościowy.

Wydarzenia lat 1980-81 dały posiew myśli niepodległościowej, na wyniki na dużą skalę trzeba było poczekać kilka lat. W procesach społeczno-politycznych tak właśnie najczęściej bywa. Wprowadzenie stanu wojennego i pacyfikacja społeczeństwa przez polskie wojsko pod dowództwem polskiego generała przyspieszyło dojrzewanie myśli niepodległościowej. W odczuciu większości Polaków, a zwłaszcza tych z młodszych pokoleń, udział wojska w ujarzmieniu własnego narodu jest hańbą, która nie może się więcej powtórzyć. Poprzednio ludzie się łudzili, że system komunistyczny może tolerować pewien margines wolności politycznej.

Stan wojenny spowodował wyciągnięcie wniosku, który teoretycznie już poprzednio był do przewidzenia: namiestnicy rządzący Polską w imieniu Kremla nie mogą tolerować żadnego marginesu swobód politycznych. To, co uzyskała "Solidarność", nie mogło być dobrowolnie zaakceptowane przez Moskwę. Jedynie zbyt wysoka cena operacji pacyfikacyjnej mogła skłonić Rosjan do jej poniesienia. Ale polski generał zaofiarował im rozwiązanie, które nie tylko nic nie kosztowało, ale wręcz dawało Rosji korzyści polityczne: bez sowieckiego zaangażowania osłabiałoby Polskę i praktycznie uniemożliwiałoby jakąkolwiek pomoc polityczną, czy gospodarczą ze strony państw zachodnich. Kryzys ekonomiczny doprowadzony przez stan wojenny do katastrofalnych rozmiarów powoduje zatrucie środowiska i zaczyna zagrażać biologicznym podstawom ludzkiego bytu. Sukces sowiecki był jednak w dużej mierze pozorny, gdyż spowodował zgoła nieoczekiwaną reakcję społeczeństwa polskiego: skrystalizowanie się świadomości niepodległościowej.

Z wydarzeń ostatniego dziesięciolecia większość Polaków wyciągnęła wnioski, które dadzą się streścić następująco:

- naród polski nie może pozostać bierny, gdyż polityczna bezczynność doprowadzi nasz kraj do katastrofy;
- skoro wywalczenie nawet niewielkich swobód politycznych prowadzi do zbrojnej pacyfikacji społeczeństwa przeprowadzonej rękami rodzimych namiestników, lepiej jest stawiać sobie odrazu cel maksymalny - pełną niepodległość - i rozpocząć działalność niepodległościową od pozbawienia reżymu możliwości powtórzenia operacji z 13 grudnia 1981 r. przez zdobywanie dla sprawy niepodległości ludzi zajmujących różne stanowiska w aparacie władzy, a przede wszystkim przez odpowiednie uświadomienie wojska.

Od kilku lat powstają coraz to nowe organizacje niepodległościowe, dla przykładu wymienię kilka z nich: Solidarność Walcząca, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN), Polska Partia Niepodległościowa (PPN), Wolność Sprawiedliwość Niepodległość (WSN), Liberalno-Demokratyczna Partia "Niepodległość" (LDPN), Ruch Polityczny "Wyzwolenie" (RPW). Jest oczywiście wiele innych organizacji opozycyjnych o mniej lub bardziej sprecyzowanym obliczu politycznym. Ciekawe jednak, że dzisiaj wszystkie te organizacje mówią o niepodległości, a różnice między nimi istnieją przede wszystkim w dziedzinie taktyki, a nie celu ostatecznego. Nikt już dzisiaj nie wierzy w możliwość reformowania systemu komunistycznego, a nieudolne kroki zmierzające do wprowadzenia pewnych zmian uważa się powszechnie za działania ułatwiające przyszłe

obalenie systemu. Nadzieję na taki rozwój wydarzeń daje wewnętrzna sytuacja w Rosji Sowieckiej i rozwój ruchów opozycyjnych w krajach satelickich. Również rozwój potęg dalekowschodnich - Chin i Japonii - sprzyja rozwojowi świadomości niepodległościowej w Polsce. Jak pisał do mnie znajomy, ludzie w Kraju dzielą się dzisiaj na trzy kategorie: optymiści, którzy uważają, że Polska będzie niepodległa za 2-5 lat; realisci, którzy uważają, że trzeba na odzyskanie niepodległości 5-15 lat i pesymiści stawiający na niepodległość za 15-20 lat. 10 lat temu taka anegdota byłaby niemożliwa, nawet w formie abstrakcyjnego dowcipu.

Trzeba również wspomnieć o innym aspekcie rozwoju myśli politycznej w Kraju - wszystkie organizacje opozycyjne czują potrzebę istnienia centralnego ośrodka politycznego i dlatego zwracają się w kierunku naszego Rządu na Uchodźstwie. Rząd ten jest dziś uznawany powszechnie w sferach opozycyjnych w Kraju. Jest to wielkim sukcesem tych ludzi, którzy stali nieugięcie i często samotnie przez prawie już 50 lat na stanowisku pełnej niepodległości Polski. Ale ten zwrot Kraju w kierunku naszego Rządu w Londynie i w ogóle w kierunku emigracji nakłada na nas szczególną odpowiedzialność. Wierzę, że potrafimy wywiązać się należycie z naszych obowiązków wobec Kraju.

"JEDNOWYMIAROWY RYWAŁ"

(Rozmowa z Profesorem Zbigniewem Brzezińskim)

"Głos Polski" Nr. 50/51, 17 grudnia 1987 r.

Anna Lubicz-Łuba: Panie Profesorze na ile Pańskie doświadczenia, obserwacje i studia jako wybitnego znawcy i współtwórcy polityki międzynarodowej pozwalają odpowiedzieć na pytanie czy polityka Gorbaczowa prowadzi do rzeczywistych zmian i przewartościowań w systemie sowieckim czy można ją określić jako politykę zmierzającą do koegzystencji z demokracją zachodnią?

Prof. Zbigniew Brzeziński: Moim zdaniem Gorbaczow stara się przeprowadzić dość daleko idące zmiany w ustroju sowieckim. Czy mu to się uda, to jest inna sprawa. Według mnie ostatnie spotkania w Moskwie z okazji rewolucji bolszewickiej wskazują na to, że jednak i sam Gorbaczow musiał pójść na daleko idące kompromisy z elementami prawicy partyjnej, które są nastawione bardziej konserwatywnie. Jego przemówienie było znacznie bardziej umiarkowane w kwestii natężenia potencjalnych reform, porównując z tym co mówił sam osobiście w bezpośrednich wystąpieniach publicznych tzn. nie w tych w których czyta przygotowane przemówienia, lecz raczej w tych w których wyraża swoją osobistą opinię.

-A.L.Ł.: Niemniej jednak krytyka stalinizmu miała miejsce.

Z. Brzeziński: Krytyka stalinizmu miała miejsce, ale była znacznie bardziej ostrożna, znacznie bardziej ogólna, bez żadnych dramatycznych szczegółów w porównaniu z tą, którą wygłosił Chruszczow w tajnym przemówieniu 1956 roku, które dotychczas nawet jeszcze nie zostało ogłoszone w Związku Sowieckim, czy z krytyką znacznie bardziej szczegółową, znacznie bardziej dramatyczną, którą Chruszczow wygłosił na XXII Zjeździe w 1961 roku. Była ona potem uzupełniona wystąpieniami Szelepina, który dał publice sowieckiej dostęp do nieprawdopodobnych wręcz szczegółów na temat zbrodni popełnianych konsekwentnie przez Stalina.

A.L.Ł.: Według Pańskiej oceny stosunki sowiecko-amerykańskie są przykładem historycznego konfliktu między dwoma mocarstwami, w którym nie chodziło o narodową zwadę, ale o panowanie nad światem. Czy ten spór liczący już 50 lat w historii może mieć inny finał przez politykę głośności, doświadczenia wszak z Chruszczowem też likwidującym białe plamy, tego nie wróżą.

Prof. Z. Brzeziński: Ja w pewnym sensie jestem entuzjastą polityki głośności, dlatego, że moim zdaniem ona nie doprowadzi do żadnych zasadniczych przemian w ustroju sowieckim, ale spowoduje długofalowy kryzys w tym systemie. Kryzys, którego prawdopodobnie nie będzie można zakończyć przez powrót do tego, co było

dawniej i w rezultacie tego trudno jest przewidzieć, jaki będzie jego koniec. Ale, że będzie kryzys i to z pewnością długotrwały o tym jestem głęboko przekonany. W tym sensie, moim zdaniem, Gorbaczow spełnia bardzo pozytywną funkcję.

A.L.Ł: W swojej książce "Plan Gry" powiedział Pan: "To paradoks, ale dla Ameryki komunizm w Rosji jest błogosławieństwem historii, uwieźli bowiem wysoce utalentowany i cierpliwy naród w systemie, który dławi, marnotrawi i zaprzepaszcza ten wielki potencjał". Czy pomimo kryzysu i trudności w systemie sowieckim Pana zdaniem Sowiety stać na odrzucenie koncepcji totalnego panowania nad światem, jak Pan mówi wrodzonego ekspansjonizmu. Symboliczny jest obraz Gromyki w Pańskiej książce, który parę godzin dziennie spędza nad mapą świata, obmyślając agresywne warianty gry.

Z.Brzezinski: Tego rodzaju historycznych, narodowych ambicji jest się bardzo trudno pozbyć, ale każdy naród przechodzi przez poszczególne etapy historyczne i w pewnej fazie następuje odwrót od bardziej ambitnych zewnętrznych celów. Jeżeli teraz w imperium sowieckim nastąpi - jak ja przewiduję - długofalowy kryzys wewnętrzny, to może on spowodować nieuniknione odejście od bardziej ambitnych zewnętrznych celów. To nie nastąpi nagle, ale to może być rezultatem głębszego wewnętrznego kryzysu który, moim zdaniem, będzie wynikiem właśnie tych reform, które Gorbaczow stara się obecnie wprowadzić w życie.

A.L.Ł: Czy ten jednowymiarowy rywal, jak Pan go nazywa, który ma już przeżyty system ideologiczno-ekonomiczny dysponuje wciąż jeszcze dostateczną potęgą militarną, aby zapanować nad światem?

Z. Brzeziński: Nie sądzę, by potęga militarna sama w sobie mogła wystarczyć do opanowania świata i dominowania nad nim. Potęga militarna może być punktem wyjścia do dominacji światowej, ale żeby tę dominację utrzymać trzeba mieć jednocześnie dużą przewagę gospodarczą, finansową, kulturalną i ideologiczną. A w tych dziedzinach Związek Sowiecki jest znacznie zacofany. W ogóle nawet nie jest rywalem Stanów Zjednoczonych. Moim zdaniem dla świata są jedynie dwie możliwości. Jedna - to w dalszym ciągu przewaga amerykańska, ewentualnie wzmocniona przez jakiś nieformalny sojusz amerykańsko-japoński, albo - anarchia światowa. Obalenie przewagi amerykańskiej przez siłę militarną Sowietów, gdyby to nawet w jakiś sposób nastąpiło, nie pociągnęłoby za sobą dominacji światowej przez Moskwę. Moskwa nie ma danych, aby dominację tego rodzaju utrzymać. Ja jestem raczej skłonny sądzić, że Ameryka przewagę swą zachowa. Być może natomiast wchodzimy w okres początkowego historycznego upadku imperium sowieckiego. I moim zdaniem rola Gorbaczowa to rola zwiastuna tego upadku.

A.L.Ł: Jak Pan ocenia przyszłość Stanów Zjednoczonych po odejściu Reagana i ewentualnym wyborze G. Busha, który zgłosił swoją kandydaturę. Jaki może mieć wpływ ten wybór na rozwój wydarzeń w Polsce?

- Z. Brzeziński: Wiceprezydent G. Bush jest bardzo zainteresowany Polską i niedawny jego w niej pobyt wywarł na nim duże wrażenie. Ja sądzę, że kontynuowałby on tradycyjną politykę Stanów Zjednoczonych wobec Polski utrzymywaną przez administrację zarówno Republikanów jak i Demokratów od 1956 roku. Polityka ta nie jest tak pomyślana, mówiąc zupełnie otwarcie, by miała na celu wyzwolenie Polski, ale jej celem jest pomoc Polakom w uniezależnieniu się od Związku Sowieckiego. Jednocześnie ma ona także inny cel jest nim doprowadzenie do istotnej zmiany w stosunkach między wschodnią i zachodnią Europą. Jestem przekonany, że wiceprezydent Bush kontynuowałby tę politykę. Z drugiej strony gdyby nastąpiła zasadnicza zmiana w stosunkach amerykańskich i Demokraci doszliby do władzy, co mogłoby się stać według mnie tylko w wyniku kryzysu ekonomicznego, wówczas zainteresowanie Polską mogłoby się znacznie zmniejszyć. Jak dotąd żaden z obecnych kandydatów Partii Demokratycznej nie sformułował jeszcze strategicznej koncepcji wobec Związku Sowieckiego i krajów Europy Wschodniej.

-A.L.Ł.: Niemniej jednak można przypuszczać, że stanowisko Busha wobec Polski może być w pewnej mierze związane z nadzieją zdobycia głosów w kampanii wyborczej. Z relacji i ocen Jana Nowaka wynika, że w ostatnim czasie, tuż przed wizytą Busha w Polsce, polityka Stanów Zjednoczonych wobec Polski znalazła się w stanie impasu na skutek rozbieżności zdań w Departamencie Stanu i Departamencie Skarbu i jak pisze Jan Nowak dzięki Pana strategicznym mediacjom sytuacja się zmieniała. Czy Stany Zjednoczone zatem stać na długofalową konsekwentną politykę wobec Polski?

-Z. Brzeziński: Ja sądzę, że ta wizyta w rzeczywistości spowodowała rozwiązanie wewnętrznego impasu w polityce amerykańskiej wobec Polski w administracji amerykańskiej. Była ona katalizatorem, który odnowił, moim zdaniem, tradycyjną politykę wobec Polski, która z jednej strony polega na dostarczaniu bodźców do zmian, nie rezygnując równocześnie z pewnej stanowczości gdyby wymagane zmiany nie nastąpiły. Wiceprezydent Bush zanim pojechał do Polski był w stanie uzyskać specjalny mandat, łamiąc rzeczywiście biurokratyczne przeszkody w Waszyngtonie i prawdą jest, że ja byłem również w tę sprawę zaangażowany. Jestem zupełnie przekonany, że polityka amerykańska wobec Polski jest kontynuacją tej, którą prowadzi od 1956 roku. Fakt, że wizyta wiceprezydenta Busha w Polsce może być równocześnie użyteczna w kampanii wyborczej jest moim zdaniem zupełnie normalny i oczywisty. Wiceprezydent nie wykorzystuje w sposób cyniczny sprawy polskiej, natomiast jeżeli jego zainteresowania sprawą polską okaza mu się pomocne w jego polityce wewnętrznej, to nie wykracza to poza ramy zwyczaju i tradycji polityki amerykańskiej.

- A.L.Ł.: Panie Profesorze, Pańskie opinie po majowej wizycie w Polsce wskazują na

pewną poprawę sytuacji politycznej w Polsce, chociaż ocenił ją Pan jako sytuację kompromisu negatywnego, ze względu na brak współpracy władzy z ogromną częścią społeczeństwa, która reprezentuje interesy Solidarności. Jakie są Pana prognozy odnośnie dialogu władzy ze społeczeństwem na najbliższą przyszłość?

-Z. Brzeziński: Wie Pani to jest uderzające, że w krytycznym stadium okresu międzywojennego Piłsudski potrafił napisać list do swego głównego rywala politycznego, zaczynający się od słów "Drogi Panie Romanie". To był list, który Piłsudski napisał do Dmowskiego. Uderzające było również, kiedy w krytycznym stadium powojennej historii Władysław Gomułka potrafił nawiązać dialog z kardynałem Wyszyńskim, a pod koniec lat siedemdziesiątych, kiedy sytuacja znowu stała się trudna, Gierek z kolei znowu nawiązał kontakt z kardynałem.

Kiedy ja rozmawiałem z kardynałem Wyszyńskim w czasie wizyty prezydenta Cartera w Polsce i zapytałem Go o Gierka, prymas powiedział: "to jest prawy człowiek". Kiedy powtórzyłem to w obecności członków Biura Politycznego Gierka cały zaczerwienił się, prawdopodobnie z powodu zadowolenia i żenady. Zastanawia mnie również, że w krytycznym stadium historii sowieckiej Gorbaczow zdobył się na telefon do Sacharowa, ale uderzyło mnie i jednocześnie rozczarowało, że jak dotąd nikt nie zdobył się na powtórzenie tak symbolicznego i dramatycznego gestu w obecnej sytuacji w Polsce. W moim przekonaniu - bez takiego znaczącego i symbolicznego aktu pojednania ze społeczeństwem, Polsce nie uda się wyjść z kryzysu. Do tego rodzaju pojednania trzeba dobrej woli z obu stron. W czasie mojej ostatniej wizyty w Polsce odniosłem wrażenie, że kierownictwo Solidarności, które bez wątpienia wyraża opinie ogromnej większości polskiego społeczeństwa, skłonne jest do pewnego rodzaju kompromisu, natomiast kierownictwo polityczne obecnie sprawujące władzę nie jest. Nie wiem czy dlatego, że jest takie słabe, czy dlatego, że się po prostu boi czy dlatego, że brak mu politycznej wyobraźni. Nie chcę tych ludzi potępiać, ponieważ spodziewam się, że wreszcie się oni zdobędą na ten konieczny gest, który otworzyłby drzwi do współpracy ze społeczeństwem w podejmowaniu koniecznych decyzji. Bez tego, obawiam się, kompromis negatywny prawdopodobnie zostanie przeobrażony w społeczno-ekonomiczny kryzys - sytuację bez wyjścia, która w pewnym momencie musi doprowadzić do poważniejszej eksplozji politycznej.

-A.L.L.: Na zakończenie naszej rozmowy chciałabym zapytać Pana, na ile u schyłku XX wieku, naukowiec, twórca koncepcji politycznych potrafi przewidzieć rozwój politycznych wydarzeń, a na ile nauka jest bezradna wobec dynamicznego rozwoju wydarzeń na świecie?

- Z. Brzeziński: Trudno mi jest na to odpowiedzieć, być może ktoś inny odpowiedziałby lepiej niż ja, ponieważ ja jestem politycznym, jeżeli mogę użyć tego słowa, myślicielem, a jednocześnie jestem aktywny w polityce. Myśli

i czyny w moim przypadku są integralnie ze sobą związane i dlatego nie mogę przewidywać w sposób bierny, w oderwaniu, Staram się kształtować przebieg wydarzeń w sposób świadomy. Dla mnie idee są narzędziami władzy, jeżeli mogę używać władzy bezpośrednio, co wolę robić i robię. Jeżeli natomiast nie mogę tego czynić, to staram się wpływać na politykę, aby powodować zmiany w sposobie myślenia ludzi i w ten sposób wpływać na bieg wydarzeń. Dlatego nie mogę formułować abstrakcyjnych przepowiedni, mogę natomiast Pani powiedzieć co bym chciał, aby się stało i za czym się opowiadam. Jeżeli chodzi o Polskę, to chciałbym, aby pewnego dnia zaistniały warunki do powstania bardziej autentycznej Europy, której Polska byłaby częścią. Ale także Europy, w której Polska nie będzie zawsze przeciwnikiem Rosji, niezależnie od tego jak się będzie ówczesna Rosja nazywała. Pozostaje faktem, że Polska nie może być jednocześnie wrogiem Niemiec i Rosji, a to, że Polska jest teraz położona na granicy Odry i Nysy wymaga dla jej przetrwania ułożenia jakiejś konstruktywnej formy stosunków z Moskwą, oczywiście w kontekście prawdziwej niepodległości i prawdziwego samostanowienia. Gdy mnie Pani pyta co chciałbym, żeby się stało w Europie, staram się ^{od}powiedzieć, ale czy to się urzeczywistni tego nie wiem. Uważam, że cele nie powinny być nierealistyczne. Myślę, że cele, które ja sformułowałem nie są takimi: są do osiągnięcia i to jest to, co chciałbym, żeby się wykonało w wyniku stopniowych zmian. Wydaje mi się, że to wszystko jest zgodne z podstawowymi interesami Stanów Zjednoczonych. Ja oczywiście patrzę na sprawy międzynarodowe z perspektywy Waszyngtonu, co ułatwia mi jednocześnie myśleć o przyszłości Polski, ponieważ nie widzę żadnej zasadniczej niezgodności między interesami USA i Polski.

(Wywiad przeprowadzony został z okazji wizyty profesora Zbigniewa Drzezińskiego, który odwiedził Ottawę na zaproszenie Północnoamerykańskiego Studium Spraw Polskich. Na odczyt pt. "Następny etap w stosunkach Wschód-Zachód, wygłoszony w Chateau Laurier 4 listopada przyszło ponad 500 osób. Gospodarzem spotkania z ramienia Studium był profesor Juliusz Łukasiewicz z Carleton University.

1 kwietnia , 1988.

LISTA OFIARODAWCOW

PATRONI BIBLIOTEKI POLSKIEJ

H. & J. Gonerko	\$1,000
J. Zajko	\$500
M. Czarnojanczyk-Burdick	\$2,000
W. Wielhorski	\$1,100
J. Litynski	\$1,000
Zarząd Główny SPK-Toronto	\$500
O. Brzeski	\$1,700
A. Poray-Wybranowska	\$1,117
L. Missala	\$500
E. Hajdukiewicz	\$500
Kultura - Paryż	\$564
W. & B. Stachiewicz	US \$500
H. Nowicka	US \$400
E. Danowski	\$500
Polska Fundacja Społeczno-Kulturalna	\$3,000
W. Oleksinski	\$500
S. Picholz	\$500
S. Skoryna	\$500
K. A. Hryniewicz	\$500
A. Moskala	\$600
Fundusz Wieczysty Milenium	\$5,000
Polonijna Kasa Kredytowa	\$1,000
G. Czerkawska	\$1,000
A. Martynowicz	\$500
A. & F. Szpak	\$1,000
S. Bobkowicz	\$500
W. Szczawinska	\$500

DARY NA BIBLIOTEKĘ W/G KOLEJNOŚCI WPŁYWU: (od maja, 1987)

Maria Teresa Zołtowska	\$25	Zdzisław A. Modzelewski	\$100
B. Rostworowska	\$20	Zbigniew Gutter	\$ 40
Kazimierz Stochel	\$25	Jan Szlajak	\$ 20
Stanisław Mazewski	\$50	Maria Podkomorska	\$100
Hanna Pappius	\$ 100	Maria Drabkowska-Kaczmarek	\$ 50
A. Borowicz	\$25	Stephen Kulczycki	\$100
Wacław Sadowski	\$25	Maria Morawska	\$ 50
Tomasz Baranowski	\$20	M. Tuszewski	\$ 60
St. & K. Orłowski	\$25	Jan Biskupski	\$ 25
Leszek Kumor-Wysocki	\$20	B. Zelonka	\$100
Jadwiga van Spall	\$10	Stefan Kowalski	\$ 25
Komitet Pomocy Dziedzicom Pol.	\$ 150	Victor Szyrynski	\$ 65
Federacja Polek w Kanadzie		Andrzej Kubacki	\$150
Ogniwo Vancouver	\$ 300	Danuta Manitiusz	\$200
Kazimierz Kołodziejczyk	\$ 100	Danuta Agopsowicz	\$ 10
Jerzy Urbanski	\$50	Antoni Szuter	\$ 50
Roman Znamierski	\$25	Jerzy Skrodzki	\$ 20
Stanisław Czernie	\$100	Danuta Jankowska	\$ 50
Franciszek Kostro	\$10	Wojciech Oczechowski	\$100
Fred Lipinski	\$25	Zbigniew Klink	\$ 20
		Roger Morawski	\$ 25

H. Berezowski	\$ 20	Anna Milewska	\$ 20
Krystyna Krakowska	\$ 50	Joanna Plewinska	\$ 20
Jan Lesiak	\$ 20	Stanisław Francuz	\$100
Tadeusz Graff	\$100	Jadwiga Markiewicz	\$ 50
Stanisław Judek	\$ 20	Zdzisław Szeliski	\$ 30
Antoni Binek	\$ 50	Andrzej Libich	\$ 50
Jerzy Gizycki	\$ 20	Wilhelm Siemienski	\$ 20
Tadeusz Grygier	\$ 10	Jan Zascinski	\$ 20
R. Stefanski	\$ 10 US	Jerzy Gutkowski	\$100
J. K. Korczynski	\$ 25	Wanda Cienciana	\$ 50
Barbara Roslan-Chociwski	\$ 50	Zbigniew Jarnuszkiewicz	\$100
Jerzy Kiełczewski	\$100	Jan K. Fedorowicz	\$ 50
Klemens Muszynski	\$ 50	Leon Ligus	\$ 25
Bożena Krajewska	\$ 20	Marek Zaremba	\$ 30
St. & W. Munik	\$ 25	A.W. Wiszniewski	\$ 50
Stanisław Romaniec	\$ 50	W.M. Marcinkowski	\$ 15
Andrzej Wolski	\$100	Ewa Anver	\$ 30
Bezimiennie	\$300	Irena Bieniecki	\$100
Ryszard Poddubiuk	\$ 25	Jadwiga Jaworska	\$ 25
J. Kakowski	\$ 25	Sophie Chromik	\$ 25
Edward Karasek	\$ 50	Frank Kostro	\$ 10
Bezimiennie	\$200	Klub Złotego Wieku im.	
Andrzej Sozanski	\$ 10	Ignacego Paderewskiego	\$100
Wojciech Poray-Wybranowski	\$ 25	Michał Czupryna	\$100
B. & K. Zacios	\$ 50	Jadwiga Kisielewska	\$ 25
Andrzej Chudio	\$ 5	Jadwiga Khrusciel	\$ 30 US
Irena Bellert	\$ 50	Dr. Andrzej Gutkowski	\$100
Antoni Potocki	\$ 25	Antoni Swiderski	\$ 25
Mieczysław Sangowicz	\$ 30	Janina Wankowicz	\$ 50
Teresa Trippenbach	\$ 10	Tadeusz Jost	\$ 20
Lidia Adamkiewicz	\$100	Anna R.	\$ 50
A. Kawerninski	\$ 30	Z. & J. Ruebenbauer	\$ 15
Maksymilian Kubacki	\$100	Jan Solecki	\$ 30
Lech Fulmyk	\$ 25	Alicja Szczeniowska	\$200
Zw. Weteranow im.		Teresa Illaszewicz	\$ 25
Piłsudskiego	\$100	Antoni Wysocki-Borejsza	\$ 50
George Korwin	\$ 25	Jozef Klis	\$ 50
Maria Spatz	\$100 US	Maria Hubisz	\$100
Anna Poray-Wybranowska	\$ 50	Hanna Pappius	\$200
Lucyna Zwolska	\$ 20	Adam Zurowski	\$ 20
Maria Zurman	\$ 40	I. & St. Petruszewicz	\$ 50
Leszek Missala	\$100	Władysław Henoch	\$ 20
J. Sobolewski	\$ 50	Stanisław Biernacki	\$ 20
Wanda Poznanska	\$ 25	Andrzej Brand	\$ 20
Janina Korczynska	\$ 50	Lucjan Chmiel	\$ 25
Zbigniew Łukaszewicz	\$ 30	Stefan Zadrozny	\$ 20
Jozef Niemcewicz	\$ 10	Leszek Sierosławski	\$ 10
Janina Kedzierska	\$100	Jan Idzik	\$ 25
J. Gill	\$ 20	Adam Mercik	\$ 25
Paweł Halinski	\$ 25	Romuald Wroblewski	\$ 20
Pol. Patriotic Brother-		Michał Połubinski	\$ 25
hood Aid Society	\$ 50	Lucjan Wegrowicz	\$ 20
Alba Taylor	\$100	Janina Jelonek	\$ 11
		S. Krzanowski	\$ 50

Maria T. Zołtowska	\$ 50
Anna Korsak	\$ 20
Alfred Zbik	\$100
Anna Baryga	\$ 50
Irena Tomaszewska	\$ 50
Wł. Pomian-Bławdziewicz	\$ 20
Anna Bilinska	\$100
Hanna Strawczyńska	\$ 25
Pol-Kan. Tow. Wzajemnej Pomocy, Grupa 10	\$100
Zbigniew Małeczki	\$ 25
Danuta Hyjek	\$ 50
Kazimierz Michaliszyn	\$ 20
K. & A. Ruszkowski	\$200
Alicja Myszowska (Gan-Ganowicz)	\$ 20
Maria Zielinska	\$ 25
Marceli Pinski	\$100
Jerzy Nowakowski	\$ 10
Olga Krzyczkowska	\$100
Hanna Poznanska	\$ 25
S. Goleszny	\$ 10
Stanisław Mazewski	\$ 30
Zdzisław Jaworski	\$ 50
Ireneusz Popławski	\$ 20
Jerzy Korey-Krzeczowski	\$ 25
Tomasz Babinski	\$100
Teodor Domaradzki	\$ 60
Janusz Zurakowski	\$ 25
Stadysław Szeremeta	\$ 10
Stanisław Babinski	\$100
Anna Sidorowicz	\$ 50
Zbigniew Czaplinski	\$100
Zdzisław Poznanski	\$250
Barbara Sharratt	\$ 40
Jozef Lupinski	\$100
Jan Wawrzkow	\$ 50
B. Gołebowska-Tasse	\$ 25
W. & Z. Maliszewski	\$ 20
Damian Labuda	\$ 50
Jan Gierlach	\$ 20
Jan Sawoniak	\$ 20
J. Grembowicz	\$ 20
St. & D. Biega	\$ 30
Christopher Jurkiewicz	\$ 25
Roman Halitzki	\$ 35
Romuald Misiewicz	\$ 20
Irena Liebich	\$ 50
A. Czajkowski	\$ 20
Richard Szczawinski	\$ 25
Zofia Kirste	\$ 20

Witold Kociejowski	\$ 20
Zygmunt Borowiec	\$ 20
Eugene Baranowski	\$ 20
Jan Skura	\$ 30
Antoni Sosnowski	\$ 50
R.J. Zawadzki	\$ 20
Anna Korsak	\$ 50
R. Tatarski	\$ 25
Andrzej Madeyski	\$ 50
Bożena Happach	\$ 50
Stanisław Orłowski	\$ 20
Paul Berliński	\$ 50
Kazimierz Matowski	\$ 50
Stanisław Szot	\$ 50
Henryk Kozłowski	\$ 40
Andrzej Czerwinski	\$150
Wanda de Roussan	\$ 50
Irena Mazurkiewicz - Kwilecka	\$ 30
Jozef Wojcik	\$ 50
Lech Mikiszko	\$ 50
Stella Kilian	\$ 25
W. Czajkowski	\$ 50
I. & St. Zagorski	\$ 25
Edwar Hajdukiewicz-Edwar Edwards	\$100
Maciej Znojkwicz	\$ 50

Zamiast kwiatów na trumne sp. Andrzeja Bujalskiego:
B. & St. Makuch \$ 25

Zamiast kwiatów na trumne sp. Wandy Szczawinskiej:
Wanda Stachiewicz \$ 20

ACTIVITIES OF THE POLISH INSTITUTE IN THE ACADEMIC YEAR 1987/88.

Once again the Institute made a determined effort to publicize the needs of its Library which found itself in difficulties because of budgetary restraints of the federal and provincial governments. The results have been quite satisfactory but do not preclude the necessity of making similar efforts in the future.

The second preoccupation of the Institute was to widen and strengthen ties with the movement for independent thought and democratic action of Poland. The Institute favoured with invitations those scholars who by their uncompromising stand vis à vis the authorities suffer various forms of discrimination. Thus we had the occasion to hear Lothar Herbst, poet and literary critic, Maciej Iłowiecki, journalist; Tadeusz Kowalik, economist and A. Smolar, editor. Also prominent members of the Church in Poland gave conferences: Prof. Jozef Życinski, bishop Piotr Hmperek, rector of the Catholic University in Lublin and Prof. Janusz Pasierb, who came here to supervise the filming of the movie based on the Pope's drama "The Jeweller's shop".

Other conferences had as topic the relations of Poland with its neighbours: here we have to mention those of Profs. J.B.Rudnickyj and M. Povolny, W. Ziembinski.

The Institut's president, recently named delegate of the Polish Government in Exile in London for Canada, Prof. Józef Lityński, continued his cycle (to date 20 conferences) on modern history of Poland, one of which was given to children of Saturday Schools. Thanks to his donation and to that of the Secretary of the Institute, Mr. Jerzy Gonerko, a television set and a video cassette recorder have been acquired for the reading room of the Library; this allows periodic showing of films about Poland followed by discussion, popular especially with the young generation.

An important event for the Institute was the visit of the prime minister of the Polish Government in Exile from London, who spoke to us on the history, activities and problems of that Government and presented us its plans for the second Congress of Polish culture.

The Institute maintains personal contacts and exchanges materials with similar institutions abroad: the Polish Social and Cultural Centre in London, the Joseph Pilsudski Institutes in London and in New York, the Historical and Literary Society in Paris and the Historical Society in Rome.

The Institut's Branch in Ottawa collaborates with us through the active participation in our Executive Board of its two members, Profs. Andrzej Ruszkowski and Juliusz Lukasiewicz. That Branch organized 7 conferences about the present political and economic conditions in Poland, about its art and culture. The art and culture of other countries were also presented in the Ottawa Branch, such as those of China and Ethiopia. One conference concerned the technique at the threshold of the XXI century.

The Branch collaborates with the Polish Canadian Congress for Ottawa, with the North American Studium for Polish Affairs and with the Association of Polish Engineers. The President of the Branch, Prof. Andrzej Ruszkowski, has been honoured by Ottawa University as the initiator of courses in Communication with a Multi Media Room bearing his name.

The Toronto Branch of the Institute, under the leadership of Prof. Iwona Grabowska, is preparing the second volume of its "Essays in Polish History and Culture". The Editorial Board invites contributions from other Polish scholars in the field of history, sociology and political science of the XXth century. The first volume of "Essays" has been sold out (500 copies). 100 copies were sent to Polish Libraries all over the world, thanks to the grants of the Canadian Polish Millenium, the Adam Mickiewicz Foundation and the Maria Curie Sklodowska Foundation.

President: Prof. Jozef Litynski; Vice presidents: Profs. H. Pappius & A. Ruszkowski; Secretary general: J. Gonerko; Treasurer: R. Godlewski

THE POLISH LIBRARY IN THE ACADEMIC YEAR 1987/88

The Polish Library at McGill University (3479 Peel) had a year of growth and development, thanks to a successful 2nd fund drive, which brought \$21,000.00, thus alleviating our deficit. We extend our thanks to the generous donors and to all who took part in this effort.

Together with \$3,500.00 spent this year on acquisitions and with numerous gifts of rare and precious books and especially of large collections received from individuals, authors, editors and institutions such as the Polish Cultural Foundation in London, the Litterary Institute in Paris, or "Znak" in Cracow, our collection now numbers 35,000 volumes.

Our 152 new readers, mostly recent immigrants from Poland, faced for the first time with access to free, uncensored publications, were delighted with the possibility of borrowing books, slides, audio and video cassettes.

In the Fall '87 a refurbished reading room was opened which served for slide and film viewing, lectures and discussion groups, exhibits of paintings, photographs and books, for young and old, and was used by 2,654 persons.

The Library took part at two Polish fairs, selling for some \$1,000.00 its surplus copies.

Main entry cards for more important works are sent periodically to the National Library in Ottawa.

Our Library maintains personal ties and exchanges with other learned institutions such as the Polish Institute of Arts and Sciences in New York, the Pilsudski Institute of New York, the Hoover Institute of California and with the Polish Library in London, the university libraries of Wrocław, Poznań and Gdańsk, as well as with the National Library and the Library of the Royal Castle, both in Warsaw.

In September '87 the Library was represented by Prof. J. Mond of Paris at the Permanent Conference of Polish Museums & Libraries in the West at Solothurn (Switzerland)

The day to day operation of our Library would be impossible without the much appreciated help of no less than fifteen lady volunteers, to whom we thank from the bottom of our heart.

With the growth of the Library two problems become critical: that of space, to which 50 m of shelf space had been added, and services of professional librarians. Therefore our Library must continue to appeal for the continuation of support our friends and readers in the future.

Statistics: Books added1,080
Books catalogued..... 987
Books protected by jackets.....1,650
Books circulated.....13,544
Main entry cards sent to Ottawa.....320
Cards filed in the catalogue.....3,100

The Library is opened on week days from 10 a.m. till 5 p.m. On Mondays and Thursdays till 8 p.m. On Saturdays from 2 p.m. till 5 p.m.

Personnel: Founder and Curator: Mrs. Wanda Stachiewicz, M.A.
Library Director: Dr. Anna Poray-Wybranowski
Librarian: Mr. Stefan Władysiuk, M.A.
Cataloguer: Miss Zofia Bogdańska, M.A.

LES ACTIVITES DE L'INSTITUT POLONAIS DES ARTS ET DES SCIENCES EN 1987/88.

L'Institut a continué ses efforts en faveur de sa Bibliothèque, qui, suite aux restrictions budgétaires du gouvernement fédéral et provincial, s'est trouvée dans des difficultés. Malgré que les résultats étaient satisfaisants, il nous faudra répéter ces efforts à l'avenir.

La seconde préoccupation de l'Institut a été celle de favoriser par ses invitations les représentants de la pensée indépendante et démocratique, surtout dans le domaine des sciences humaines, qui, se trouvant en opposition en Pologne, se heurtent à des limitations. Ainsi nous avons pu écouter le poète et critique littéraire Lothar Herbst, le journaliste Maciej Ilowiecki, l'économiste Tadeusz Kowalik, l'éditeur A. Smolar. Les représentants de l'Eglise de Pologne, tels que le prof. Jozef Zycinski, l'évêque Piotr Hemptek, recteur de l'Université catholique de Lublin, le prof. Janusz Pasierb qui est venu à Montréal surveiller la réalisation du film basé sur la pièce de théâtre du pape, "La boutique du joaillier" nous ont présenté la pensée philosophique et sociale catholique. D'autres conférences ont concerné les relations avec les voisins de la Pologne; mentionnons ici celles des professeurs M. Povolny et J. B. Rudnickij.

Le président de l'Institut, récemment nommé délégué du Gouvernement polonais en exile à Londres, le prof. Jozef Litynski, a continué son cycle de conférences (20 à date) sur l'histoire moderne de la Pologne.

Un événement important pour l'Institut a été la visite du premier ministre du Gouvernement polonais en exile, le prof. Edward Szczepanik, qui nous a présenté l'histoire, les activités et les problèmes du Gouvernement, ainsi que les plans pour le second Congrès de culture polonaise.

Le don du président de l'Institut et d'un membre de l'Institut et d'un membre de l'Exécutif, M. Jerzy Gonerko, d'un appareil de télévision et d'un enregistreur de films pour la salle de lecture a ouvert la possibilité de visionnement régulier des films sur cassettes video sur la Pologne, suivi de discussion.

L'Institut collabore avec l'Institut des Arts et des Sciences en Amérique de New York, avec les Instituts Jozef Pilsudski de New York et de Londres, avec la Fondation Socio-Culturelle de Londres, avec la Société Historique et Littéraire de Paris, et avec la Société Historique de Rome, ainsi qu'avec le Congrès Canadien Polonais du Québec.

La filiale de l'Institut à Ottawa collabore avec nous par la participation active de deux de ses membres, les professeurs Andrzej Ruszkowski et Juliusz Lukaszewicz dans l'Exécutif. Elle a organisé 7 conférences, sur la situation politique et économique en Pologne, sur son art et sa culture, ainsi que sur l'art de l'Ethiopie et de la Chine. Une autre conférence présentait la technique au seuil du XXIème siècle. L'Institut d'Ottawa collabore avec le Congrès Canadien Polonais de cette ville, avec le "Studium" Nord Américain pour les affaires polonaises et l'Association des ingénieurs polonais. Le président de cette filiale a été honoré comme initiateur des cours sur la communication par une salle de multi media qui porte le nom Andrzej Ruszkowski.

La filiale de Toronto sous la présidence du prof. Iwona Grabowska, est en train de préparer son second volume d'essais sur l'histoire et la culture polonaise: "Essays in Polish History and Culture". Elle invite les autres savants polonais le domaine d'histoire, de sociologie et des sciences politiques du XXème siècle du lui envoyer leurs travaux. 500 exemplaires du premier volumes ont été vendus et 100 exemplaires ont été envoyés gratuitement aux bibliothèques polonaises à travers le monde, grâce à la subvention de la Fondation du Millenium Polonais, de la Fondation Adam Mickiewicz et du Club Marie Curie Sklodowska.

Président: Prof. Jozef Litynski

Vice présidents: Prof. H. Pappius; Prof. A. Ruszkowski

Trésorier: Mr. R. Godlewski

Secrétaire Général: Mr. J. Gonerko

LA BIBLIOTHEQUE POLONAISE EN L'ANNEE ACADEMIQUE 1987/88

La Bibliothèque située à l'Université McGill (3479 Peel) a connu une année d'agrandissement et d'épanouissement, grâce au succès de la seconde campagne de souscription qui a apporté à date 21.000.00 \$. Cette somme a aidé à diminuer notre déficit. En même temps des individus, des auteurs, des éditeurs et des institutions, comme la Fondation culturelle polonaise de Londres, l'Institut Littéraire de Paris, "Znak" de Cracovie, nous ont offert soit des livres rares et précieux, soit des importantes collections, lesquels, avec l'achat de livres nouveaux pour 3,500.00 \$ ont porté notre collection à 35.000 volumes. A tous nos donateurs généreux, ainsi qu'à toutes les personnes qui ont contribué à cet effort commun, nous adressons ici nos plus chaleureux remerciements.

152 nouveaux lecteurs ont rejoint la Bibliothèque, surtout de nouveaux immigrants de la Pologne, qui pour la première fois ont accès à des publications non-censurées. Les lecteurs peuvent emprunter dorénavant à part des livres, aussi des diapositives, et des cassettes audio et video, et même des "livres parlés".

En automne de '87 ont ouvert une salle de lecture réaménagée et redécorée, qui a été utilisée par 2,657 lecteurs. Elle sert aussi à des conférences, à des projections de diapositives et de films, suivies de discussions, à des expositions de tableaux, de photographies et de livres tant aux enfants qu'aux adultes.

La Bibliothèque a pris part à deux foires polonaises et a vendu pour ca 1,000.00 \$ de ses exemplaires superflus.

Nous envoyons périodiquement à la Bibliothèque nationale d'Ottawa les fiches maîtresses pour nos livres plus importants.

En septembre '87, par l'intermédiaire du professeur J. Mond de Paris, la Bibliothèque a prit part à la Conférence permanente de musées et bibliothèques polonaises d'occident à Solur (Suisse)

La Bibliothèque maintient aussi des contacts personnels et des échanges avec la Bibliothèque polonaise de Londres, avec l'Institut polonais des arts et des sciences en Amérique de New York, avec l'Institut Joseph Pilsudski de la même ville, avec l'Institut Hoover de Californie, ainsi qu'avec les bibliothèques universitaires de Wrocław, Poznań et Gdańsk, de Pologne, et avec sa Bibliothèque nationale et celle du Château Royal, toutes deux de Varsovie.

Le fonctionnement de la Bibliothèque ne serait pas possible sans l'aide très appréciée de quinze dames bénévoles, auxquelles nous exprimons ici notre profonde gratitude.

Avec la croissance de toute bibliothèque il y a deux problèmes qui assument des proportions critiques: celui de l'espace et celui de la nécessité d'avoir des services de bibliothécaires professionnels. C'est pourquoi nous seront obligés de faire appel à la générosité de nos concitoyens. Les 50 m linéaires ajoutés à nos étagères ne peuvent pas résoudre le problème d'espace à long terme.

Et voici quelques chiffres:

Livres inscrits à l'inventaire.....	1,080
Livres catalogués.....	987
Livres recouverts sur place.....	1.650
Livres empruntés.....	13,544
Fiches envoyées à Ottawa.....	320
Fiches insérées dans le catalogue....	3,100

Heures d'ouverture:

jours de semaine: de 10:00 à 17:00 heures et en plus
lundi et jeudi: jusqu'à 20:00 heures et
samedi: de 14:00 à 17:00 heures

Le Personnel: Fondatrice et curatrice: Mme Wanda Stachiewicz M.A.
directeur: Mme Anna Poray-Wybranowski, docteur
bibliothécaire: M. Stefan Władysiuk M.A.
catalogueur: Mlle Sophie Bogdańska

WSPOMNIENIE O HENRYKU SZERYNGU

Odszedł nagle, 3 marca w Kassel (Niemcy Zach.). omal jak żołnierz na polu walki, gdy właśnie przygotowywał się do jeszcze jednego z niezliczonych koncertów dobroczynnych.

W zmarłym traci świat cały, a w szczególności Polska i Meksyk, jednego z największych wiolinistów, hojnego filantropa i człowieka szczerze dążącego do pojednania między ludźmi i narodami.

Urodzony 22 września 1918 w Żelazowej Woli (tak jak Chopin) w zamożnej rodzinie, zaczął się uczyć pod kierunkiem swej matki na fortepianie, a po 2 latach rozpoczął naukę gry na skrzypcach u Maurycego Frenkla, ongiś asystenta wielkiego Leopolda Auera w Petersburgu. Malca usłyszał Bronisław Huberman, światowej sławy skrzypek i propagator Ligi Narodów i przekonał rodziców Szerynga, by go posłali do Berlina do znakomitego pedagoga Carla Flescha, u którego uczył się w latach 1929-32. Oto co pisał po pierwszym jego koncercie w Warszawie m. in. Stanisław Niewiadomski w 1933 r.: " 13-letni chłopiec, Szeryng, ..zajmie niebawem miejsce wśród najznakomitszych światowej sławy skrzypków"

Rodzice jego uważali muzykę za część kultury ogólnej i nie popychali go do kariery. Osiadłszy z matką w Paryżu, Szeryng zdobył wszechstronne wykształcenie humanistyczne, w tym znajomość 6 języków. Ucząc się pod kierunkiem Gabriela Bouillon i kompozycji u sławnej Nadii Boulanger (1932-39), wyszedł z Konserwatorium z pierwszą nagrodą. Natychmaist po wybuchu wojny zgłosił się do wojska i został przydzielony do gen. W. Sikorskiego, jako tłumacz, a wkrótce i jako oficer łącznikowy do innych rządów na wygnaniu. Jeżdżąc z generałem, miał możliwość dać ponad 300 recitali w bazach wojskowych, szpitalach i obozach jenieckich w Anglii, w obu Amerykach, w Afryce Półn. i na Bliskim Wschodzie. Przekonał się wtedy, że muzyka ma dar uśmierzania bólu fizycznego i duchowego i wyrównywania różnic między ludźmi.

Uczestniczył z generałem w poszukiwaniu schronienia dla 4,000 polskich uchodźców: kobiet, dzieci, starców i chorych. Gdy Meksyk jedyny zgodził się w parę dni ich przyjąć, zobowiązał sobie Szerynga

na zawsze. W małym, dziękczynnym przyjęciu zorganizowanym przez Polaków zagrał nasz artysta. Usłyszeli go wtedy dwaj kompozytorzy meksykańscy, którzy potem dedykowali mu swe koncerty: Manuel Ponce i Carlos Chavez. Pierwszy z nich zaprosił Szerynga, po zakończeniu wojny, do objęcia katedry departamentu smyczkowego na uniwersytecie w Mexico. Tam uczył Szeryng przez 10 lat. Aż przybył Artur Rubinstein. Po jego 3-cim recitalu Chopinowskim młody skrzypek, nie mogąc już powstrzymać swego zachwytu, wpadł jak burza do jego łóża, rzucając mu się na szyję i wykrzykując: "to najwspanialsza muzyka jaką w życiu słyszałem!" Wielki pianista, zaskoczony, zapytał kim on jest i czy wogóle jest muzykiem; na co Szeryng się przedstawił i odpowiedział, że, owszem, lubi grać na skrzypcach. Nazajutrz doprowadził do Jez Rubinsteina grę Bacha na skrzypce solo, w której zresztą jest powszechnie uważany za bezkonkurencyjnego na całym świecie. Odtąd zaczęła się przyjaźń i współpraca obu artystów, oraz międzynarodowa kariera solisty. Od 1956 r. Szeryng przemierzał 5 kontynentów, grając z orkiestrami, najprzód jako solista, a potem i także jako dyrygent, dając recitale, niezliczone wywiady w różnych językach, udzielając porad fachowych licznyim studentom, którzy zjeżdżali się doń z daleka, prowadząc co roku kursa dla zaawansowanych w Mexico i w Genewie, nagrywając ogromną ilość płyt (ok. 250 kompozycji) za które otrzymał 6 razy "Grand Prix du disque". Pisali o nim krytycy, że jego żywe koncerty były nawet doskonalsze niż nagrania. Szeryng, tak zresztą jak i Rubinstein, nie uznawał tak często stosowanego sztuczki w studio poszczególnych fragmentów, a jeśli próba go nie zadawała, grał wszystko od nowa. Gdy go pytano, gdzie publiczność jest najlepsza, zwykł był mówić, że czy w buszu afrykańskim czy w stolicy europejskiej publiczność jest tak dobra jak jest dobrym sam artysta.

Bacha uczył się na organach, a gdy pewien międzynarodowy pianista zaplatał się w sonacie transcendentalnej Liszta, Szeryng siadł do fortepianu i skończył ją za niego. Po koncercie potrafił pójść do przyjaciół i grać im dla przyjemności dalsze dwie godziny, włącznie z muzyką jazzu. Krytycy czy to w Europie, czy w Ameryce, czy w Australii, prześcigali się w superlatywach nad jego bezbłędna intonacją, pięknem i ciepłym tonem, nad głębią i subtelnością jego interpretacji. Uważali go też za najłatwiejszego artystę we współpracy, bo najbardziej zdyscyplinowanego. Orkiestry za nim przepadały i nic dziwnego, bo czy jako solista, czy jako dyrygent, zawsze był uśmiechnięty, entuzjastyczny, i wrażliwy na

potrzeby innych, odnosząc się i do swych kolegów w zawodzie z szacunkiem i serdecznością, starając się widzieć w każdym jego najlepszą stronę. Uważano go też za fenomen językowy: władał podobno 15-ma językami, a 8 w słowie i w piśmie, bez akcentu, w tym i polskim.

Meksyk dał mu swe obywatelstwo po 1½ roku (co jest wielką rzadkością) a w 1960 r. mianował go swym oficjalnym ambasadorem kulturalnym, i w 10 lat później swym przedstawicielem w UNESCO i w sprawach kultury w ministerstwie spraw zagranicznych. Odtąd doszły do ok. 100 koncertów rocznie i sprawy dyplomatyczne, wymiana muzyków i zespołów między krajami, festivali, fundowania stypendiów itp.

Szeryng zawsze się chlubił swym polskim pochodzeniem, choć Kraj opuścił jako dziecko. Chętnie do niego zawsze wracał, ceniąc sobie bardzo polskich kompozytorów, orkiestry i dyrygentów, z którymi grał przy każdej okazji. W wielu krajach na świecie wprowadzał muzykę polską: Szymanowskiego, Wieniawskiego, Kochańskiego, Paderewskiego, (którego poznał przed wojną), Zarzyckiego, Szałowskiego, Spisaka, Bacewiczównę, Młynarskiego. Cenił ogromnie Pendereckiego i Lutosławskiego. Brał udział, a w 1977 r. otwierał "Warszawską Jesień", a w 1981 r. był przewodniczącym Jury Konkursu Wieniawskiego w Poznaniu. Pierwsze swe zarobki oddał na "Dni Chopinowskie", a po wybuchu wojny złożył pokaźne sumy na wojsko polskie i na czerwony Krzyż. Dawał koncerty na budowę pomnika Chopina w Londynie i walczył o uratowanie domu w którym Chopin mieszkał w Edynburgu.

Hojność jego na cele dobroczynne była przysłowiowa, czy to dla muzyków w potrzebie, czy dla ludzi dotkniętych wojną, czy klęską żywiołową. Rozdał poprostu z tuzin cennych skrzypiec, w tym jednego Stradivariusza wartości pół miliona dolarów, mówiąc, że te przedłużą jego życie gdy go już zabraknie. Meksykowi i Polsce, których był oficjalnym, czy faktycznym ambasadorem w sprawach kultury, dochował wierności do końca, tak jak swemu akompaniatorowi w Montrealu. Godnie sprostą natchnieniu swych trzech mistrzów: Hubermana, Paderewskiego i Rubinsteina. Niech mu ziemia lekka będzie.

